

12te Aarg.

1881.

22de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af K. Thronsen.

15de December — 23de Hefte.

Decorah, Iowa.

Vaa Udgiverens Forlaa.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvejlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyr- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aft i Omflag to Gange om Maanedens (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Bosterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behøge at melde sig snarest muligt.

Adresse: **N. Thronsdjen, Drawer 1014, Decorah, Iowa.**

Vil man benytte anden Mandts Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Bedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

M. S. Hasjel har et nu utvundit Opaa af gode Grocerivarer, navnlig af Stentsøi, Glasvarer og Lamper — Cigarer, Tobak og Piber — Colonialvarer, Specerier, drosfervet Frugt og Fisk, Fedtvarer, Kæsevarer og Trævarer, samt Mel og Kreaturfoder; Alt til Taalens billigste Priser.

Decorah, Iowa.

Indhold af 18de Bind (1879 II.) af „For Hjemmet“.

„Kun dagligdags er al din Dont“. — Hugnotterne som Gateflaver. — Japaneserne. — Den gamle Thepotte. — Brev til Lagard fra en tyrkisk Kadi. — Sokrates's Fængsel og Død. — Strøtanter. — Fæderne i Konstantinopel. — Gaader og Opløsninger. — Blandinger. — Pater Klemens. — Buggesang. — Gustav Vasas Historie. — Brinds Louis Navoleon falden. — Mollen og Vækkene. — Jordklodens Indre. — Siv Gud Vren. — Til Ungdommen. — Smaa historiske Notitser. — Den gamle Mand og Bræsten. — Læsefruarer. — Ved det døde Han. — Hvad hedte den barmhjertige Samaritan? — Sønnen i rette Tid. — Washingtons Mayimer. — Rimbreve fra navntvundige Mænd. — Inspekterens Ruffelskyrke. — Verdenspostvæsenet. — Benedetto Marcelli. — Fra Madagaskar. — Til Belysnina af en Anekdote, som fortælles om Pascal. — Mærkelige Tal. — Evang. Luther's Hølfekalender, anmeldt. — Til Professor M. J. Monrad. — John Mannard.

Bindet bestaar af 12 Hefter, 356 Sider, samt Titelblad og Register og sendes portofrit for \$1.00.

N. Thronsdjen,

Dr. 1014, Decorah Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

12te Aarg.

15de December 1881.

23de Hefte.

Familien Hellsdringen.

En Fortælling af Eugenia von Miklass.

Troegtyvende Kapitel.

I Hjemmet.

Det var en smuk, varm Junidag. Den af Rosenduft opfyldte Sommerluft trak ind igennem de vidtaabne Vinduer i Bibliotheket paa Slottet Hellsdringen. Præsidenten og Hildegard sad ved det lille Bord, som stod der, og hvorpaa der laa de nyeste Aviser og Brochurer.

I Eftermiddagsstimerne samledes altid Fader og Datter paa denne Plads, der var bleven meget behagelig, i Særdeleshed efter at Slyngrosjerne, som Hildegard havde ladet plante nede ved Huset, var vorede op ad Muren til Karnappet og i fuld Blomstring slyngede sig ind igennem Vinduerne til dem. Fent Aar ere gaaede hen over Hellsdringen, siden vi sidst hørte om dets Beboere; man mærkede dem paa Slotsherrens noget høiede Holdning, det sparsomme, hvide Haar, der bedækkede hans Hoved, og lod den høie Pande træde endnu mere frem, og den blegere Ansigtssfarve. Hildegard var kun lidet forandret; hun var yndig og venlig som altid. Om hendes Ansigt end ikke strax sængslede Diet, saa blev det mere og mere tiltalende, jo længere man saa derpaa; thi hendes Skjønhed laa i Udtrykket, ikke i Trækkene.

Hun holdt et Hefte i Haanden, hvori hun netop havde læst, men nu syntes hendes Opmærksomhed ikke længere at være henvendt derpaa. Hun saa drømmende ud over Landskabet, der laa udbredt for hende, paa Borden med dens høie Træer og Kirken. Men hendes Tanker var heller ikke her — de vare flygtede langt, langt bort over Land og Hav til det hede Afrika med dets Orkener og Tornemarker — der søgte de hendes Barndoms Ven, den driftige Vandrer, der var trængt langt ind i dette Land, og fra hvem man længe ikke havde nogen Underretning. Det var halvandet Aar, siden man havde havt det sidste Brev fra ham, hvori han havde skrevet om en Rejse i det indre Afrika, som han og en anden Missionær skulde foretage for at undersøge, om Evangeliet kunde fæste Rod i disse Egne. Senere var det Rygte trængt til dem, at han var bleven syg af Feber der — og efter den Tid havde de intet hørt mere. Missionsforeningen havde næsten opgivet de to Udsendinger.

O, hoormange Bonner hun i denne Tid havde opsendt for Rudolf! Hvor hun havde vaklet mellem Haab og Frygt, om ogsaa dette Kors skulde lægges paa dem, eller om Herren i sin Naade vilde

afvende det, hvor mange heramelige
Læarer hun havde grædt!

For Faderen viste hun sig altid for-
nøjet og modig, og ved sine Forsøg paa
at indgive ham Haab fik hun selv mere.
Hun vidste ikke, hvor fast hans Hjerte
klamrede sig til det Dnsfe endnu engang
at se og tale med Rudolf. Han havde
dengang kun hentydet i sit Brev til,
hvad von Hofen havde meddelt ham,
fordi denne Sag, der angik Gerhard, gik
ham for nær til Hjerte til, at han vilde
skrive derom. Det var hans varmeste
Dnsfe endnu engang at se sin Neds for
at sige ham mundlig, hvor meget han
havde miskjendt ham; det var ham, som
om han ikke kunde dø rolig, før dette var
steet. Men Narene gik, og Udsigten
dertil var i den sidste Tid blevet mindre
og mindre.

Præsidenten havde læst Aoiserne, ban-
kede sin Pibe ud og lagde sig tilbage i
Lænestolen.

Et Blik paa hans Datter lod ham ane
hendes Tanker. Man kunde tydelig
læse Engstelse og Sorg i hendes Ansigt.
Hans alvorlige Blik, der var blevet mildere
i de sidste Aar, blev endnu alvorli-
gere, da han spurgte:

„Har du det nyeste Missionsblad fra
Afrika?“

„Ja, Papa.“

„Staar der Intet deri?“

Hendes Dine formørkedes, og hun
trængte med Moie en Læare tilbage,
idet hun svarede: „Slet Intet.“

Han sukkede dybt.

„Men der staar heller ingen daarlige
Efterretninger der,“ tilfoiede hun og
opmandede sig, „di maa atfsaa haabe.
Naar jeg forgiæves gjennemlæser et sa-
dant Blad, begynder jeg vistnok at tabe
Modet, men det er kun min unge Tro,
som gjør det. Rudolf staar jo i Herrens

Haand, og han hjælper dem, der stole
paa ham.“

„Ja, mit Barn, men den, hvem Gud
har ført paa saa tunge Beie, tror altid
snarere paa nye Sorger end paa Glæder.“

„O, kjære Fader, have vi da ikke haot
mange Solglimt i det sidste Aar? Hvor
taknemmelige maa vi ikke være for, at Ma-
thilde nu føler sig lykkelig, at Kurt er
blevet saa ganske anderledes, og at begge
have lært at forstaa hinanden saa godt!
Og Gerhard og Frieda, Papa, ere de
ikke dit Hjertes Glæde og Fryd? —
Og hvor deilig, at Kurt med Mathilde
og Børnene fra nu af altid ville tilbringe
Vinteren her i Hellsdringen! Kjære
Fader, jeg synes, at Herren har bevist
os meget Godt. Er det ikke ogsaa sjønt,
at sidde her i Sommerens Solskin i vort
kjære, gamle Hjem!“

Hun stod op, slyngede sine Arme om
Faderens Hals og saa ham kjærligt ind
i Dine.

„Du, min lille Datter,“ sagde han
ømt, „er saadan en Sommersolstraale,
der opvarmer og glæder Alt, hvorpaa den
skinner, men du ved, et gammelt, knud-
ret Træ trænger til meget mere Sol end
et ungt for at sætte friske Blade. Er
Storm, der kun boier dette, knækker
hint.“

„Men Herren opretter alle de Ned-
boiede.“

„Ja! Han være prijet, som har dra-
get mig til sig paa mine gamle Dage;
— jeg haaber paa ham — Han vil gjøre
Alt vel!“

Han reiste sig og gik til sit Bærelse.
Hildegard saa efter ham, idet han med
langsomme Skridt forlod Bibliotheket.
„Den kjære, dyrebare Fader, o, hvad er
han ikke blevet for mig! Hvor lidet jeg
for har forstaaet ham!“ Hun saa op til
Himlen, vis paa, at Herren ikke kunde
lade hendes Tro blide til Stamme.

Derpaa tog hun en Bog, hentede sin runde Sommerhat og gik ud i Haven for endnu bedre at nyde den herlige Luft. Hun gik først en liden Stund op og ned i de styggefulde Alleer og opsøgte de Blomsterbed, som hun anvendte mest Omhu paa, før hun søgte sig en Hvileplads under Platanen paa Volden. Der vilde hun læse, men Tankerne vilde idag slet ikke holde sig ved Bogen; de flygtede atter til Afrikas Ørkener og Palmestove, og naar hun havde læst en Side ned, vidste hun neppe, hvad der havde staaet. Hun var tilmode, som om hun idag ganske vist maatte faa en Efterretning om Rudolf; — men hoorledes vilde den lyde?

Fa, hvor var han, hvis Skjæbne saaledes foruroligede hans Familie? For to Aar siden havde han overtaget Ledelsen af en vanskelig Undersøgelserreise, der havde til Hensigt at trænge igjennem Afrika fra Syd mod Nord for at søge Indgang for Evangeliet hos ukjendte Folkeslag.

En Missionær og flere Indfødte ledjagede ham; de to Europæere havde Heste, en Vogn forspændt med Dyr førte Pakgodset. Det gik først over endeløse Stepper, gennem Tornestove, over nøgne Klipper, gennem uvejsomme Hulveje og udtørrede Floder. Naar de da, udmattede af Dagens Hede og Rejsens Besværligheder, om Aftenen havde opslaaet sit Leie i Vognen, hændte det undertiden, at store Jldstyer væltede sig imod dem fra det Fjerne og opfyldte Egnen med Røg, saa at de neppe kunde se, hvorhen de skulde undfly, — det var Jld, hvormed de Indfødte afbrændte deres Græsgange for at forbedre dem. Eller ogsaa lod de hungrige Hyæners og Schakalers Rovlyst dem ingen Ro, og Rudolf, som var den bedste Skytte, sad hele Matten paa Bagt med sin Bøsse, han nedlagde vel ogsaa

undertiden et af disse vilde Dyr, og naar Solen steg blodrød op paa Himlen, havde han neppe nydt et Dieblitz Søvn. Ellers Hestene havde slidt sig løs, og Kafferne kunde ikke faa fat paa dem, og det gjaldt at søge dem op mellem Krat og Kløfter, saa det næsten var et Under, at Jagen kom til Stade derved; men det Børste var, at de paa en lang Strækning af Veien ikke kunde komme ind i Kafferhyerne, fordi der her herskede en ondartet Feber. Deres sorte Følge var ikke at bevæge for nogen Pris til at vove sig i Nærheden af de Syge, og de kunde umulig undvære dem. Nu indtraadte Mangel paa Næring; først for Dyrene, som intet Græs fandt og i Timevis slaktede om paa de forbrændte eller af Solen udtørrede Heder uden at finde et Straa. Den ene Trætoke efter den anden styrte; med Nød og neppe holdt de to sig, og i en Landsby kjøbte de to til, saa at de atter kom afsted om oglaa noget langsommere end fra først af. Selv maatte de være sparsommelige til det Dyrste med Mel og Ris.

Da de havde reist igjennem dette Land, blev Egnen smukkere. Der voksede høie Palmetræer bedækkede af Slyngeplanter. Aklapia strakte sine røde og hvide Floielsblomster fra den ene Gren til den anden og fyldte Atmosfæren med sin søde Belugt. Her var Græs og Vand i Overflod, og her modtog heller ikke Indvaanerne dem uvenligt. Men, hvad enten de nu havde bragt Smittestoffet med sig, eller Luften i dette for Europæerne saa usunde Strøg af Landet ogsaa virkede paa dem — begge Missionærer bleve syge. Man havde indrømmet dem en Kafferhytte, men Jagen voksede sig til dem af Frygt for at blive smittet, selv blandt deres egne Folk var der kun En, der var medlidende nok til daglig at stille en Staal Vand foran Døren, og naar de

vare ved Bevidsthed, maatte de krybe derhen for at hente sig en Læstebrik. Hvorlænge Rudolf havde ligget saaledes i den frugteligste Feberhede, vidste han ikke; da han atter kom til Besindelse, laa hans Ledsager for Døden. Med svage Læber trøstede han ham med Evangeliets Trøst, og hans kraftige Natur, hans aandelige Styrke gjorde det muligt for ham ved Hjælp af den tilbageblevne Tjener, der indfandt sig, da han saa ham oppe, at begrave Vennen. Hestene og Dyrerne vare imidlertid blevne borte; Ingen vilde give Nyhedsning om, hvor de vare. At forsøge Tilbageveien tilføds var umuligt, de saa Penge, som han havde hos sig, var ikke tilstrækkelige til at skaffe ham en Hest. Der var intet Andet at gribe til, end at sende sin Tjener med en Skrivelse til Missionæren paa nærmeste Station og bede om Hjælp; men der gik meget lang Tid hen, før det ønskede Svar kom. Denne benyttede han til at forkynde Evangelium paa det Sted, hvortil hans legemlige Svaghed fænglede ham, og Herrens Ord blev ikke ufrugtbart; mangt et lidet Sædetorn faldt i godt Algerland.

Paa denne Maade gik der et Aar, da først kom der en ny Medarbejder, som havde tilbagelagt Rejsen heldigere, til ham. Hensigten med Foretagendet var Lyffets forjaaviddi, som det syntes, at der her var villige Hjertter for Evangeliet; ved Rudolfs Virksomhed var der brudt det en Bane; men hans Begeme kunde slet ikke taale Klimaet, nye Feberanfald tvang ham til at forlade Stedet. Selv da han var vendt tilbage til sin gamle Station, blev dette ikke bedre, han maatte rejse til Kapstaden for at søge Raad af en Læge, og da denne forordnede Forandring af Klima, skrev han til Forstanderskabet og bad om Permission. Dette Brev, hvori der var lagt et til Hildegard

indeni, gik tabt. Efterretningen om at Skibet, hvormed Brevet var affendt, var gaaet under, kom senere til Afrika. Men da Rudolf var bleven saa svag, at han umuligt kunde rogte sin Gjerning, og der frembød sig en gunstig Leilighed, reiste han efter sine Medbrødres Raad uden at afvente Svar paa sine gjentagne Skrivelser.

Rejsen gik godt; Soluften virkede velgjørende paa ham.

Efter en kort Overfart landede han i Bremen og fortsatte strax Turen til sit Missionshus. Der erfarede han, at man næsten havde opgivet ham som tabt, og at hans Onkel allerede oftere havde henvendt sig der om Efterretninger. Hans forandrede Udseende, hans Fortællinger og de gunstige Beretninger, han medbragte om sit Foretagende, gjorde, at Forstanderskabet fuldstændig bifaldt hans Hjemreise.

Saa snart han havde bragt Alt i Orden her, begav han sig strax til Hellsdringen. Han skrev ikke, han vilde selv være den første, der meldte sin Tilbagekomst.

O, hvad det var for en forunderlig Følelse at gjense Hjemmet efter næsten ni Aars Fraværelse! Det øde, det fremmede og dog saa bekjendte, elskede Hjem! Alle de tidligere Aars Erindringer, Forhaabninger og Sorger vaagnede op i ham med et Liv, som om det Alt havde tildraget sig for ganske kort Tid siden, som om der ingen Tid laa imellem; men de vare nu forklarede af Guds Kjærlighed. Som et oprullet Billede laa hele hans forbigangne Liv for ham, og naar han betragtede det i det Lys, der saar sin Klarhed fra Herren, da fandt han kun Grund til at love og takke. Det tunge Kors, der engang truede med at knuse ham, straaled med en Glans fra den evige Krone, der er at finde i Kristi Efterfølgelse og Retfærdig-

hed. Hans Sjæl var trængt ind i den salige Hemmelighed: „Men i alt dette mere end seire vi ved ham, som os elskede. Thi jeg er vis paa, at hverken Død, ei heller Lid, ei heller Engle, ei heller Fyrstendømmer, ei heller Magter, ei heller det Nærværende, ei heller det Tilkom-mende, ei heller det Høie, ei heller det Dybe, eller nogen anden Skabning skal kunne stille os fra Guds Kjærlighed i Kristus Jesu, vor Herre.“

Det var Eftermiddag, da Rudolf nær-mede sig Maalet for sin Reise. Det kjendte Klosterbjerg dukkede allerede op i Baggrunden, og han blev grebet ved Synet af den staselige, nye Kirke, der lystte ham imøde og forkyndte den Herres Vre, som det var hans Glæde at tjene.

Snart standsede Jernbanetoget. Han gav Befaling til, at hans Tøi skulde blive bragt til Hællbringen og gik selv i Forveien. Det var kun en Fjerding-svei; thi Stien forkortede Afstanden betydeligt. Der gik han nu gennem Rug-ageren, der stod med fulde Ax, i en Om-givelse, hvor der ikke gaves et Træ, ikke en Busk, ikke en Fodbred Bei, som ikke var ham velbekjendt, og hvor hvert Skridt bragte ham nærmere til Haven. Da Slottets runde Taarn og graa Gavl viste sig for ham, var det ham, som om han var gaaet derfra igaar, og som om han maatte møde de samme Skikkelser, som dengang omgav ham.

En Mand kom ham imøde, i hvem han paa Udseendet og Dragten gjenkjendte en Ungdomstammerat, Søn af den gamle Forster, som nu selv var bleven en staselig Jæger. Han hilste venligt, den anden besvarede noget forundret Rudolfs Hil-sen; da han var kommet forbi, saa han sig vel om efter ham, som om der plud-selig dukkede en Grindring op, men han kjendte ham ikke igjen. Da Rudolf kom ind i Haven, slog Follene Græsplænen,

de holdt op og saa forundrede paa ham, da han løftede sin brede Straahat; de kjendte ham ikke. Hans Hjerte traf sig sammen. Vilde hans Onkel kjende ham og Hildegard? End om nu ogsaa de havde glemt ham! Herpaa havde han slet ikke tænkt; i det brændende Ønske om at gjense Hjemmet var ogsaa Erin-dringen om den Kloft, der endnu ei var ganske tildækket mellem ham og hans Onkel, traadt tilbage. Nu greb med engang disse Tanker ham og sagtnede hans Skridt, der nys havde været saa hurtige.

Han saa sig om. Hvor deiligt stode Træerne der med deres rige Lovshyde! De røde Rastanjer blomstrede endnu, Roser, Heliotrop og Neseda sendte ham sin balsamiske Duft imøde. Derimellem lod enkelte Rattergaltoner. De syntes at ville sige til ham: „Vi ere bleven de samme ligesom den Gud, der skabte os.“

I dybe Tanker gik han videre, — han undgik endnu Slottet; for han gik ind, vilde han først kaste et Blik paa det og se, om det saa lige hjemligt ud som før; hans Skridt førte ham uvilkaarligt til Volden. Han slog ind paa Sideveien til Platanen. Da han vilde bøie om den sidste Busk, der skilte ham fra denne, saa han noget lyst paa Bænken nedunder. En Dame sad der og læste, Ansigtet var skjult af en rund Straahat. Var det Hildegard? Han blev staaende for at overbevise sig derom. Det var hendes Figur, nu løftede hun Hovedet og saa over til Slottet. Ja, det maatte være, det var hende, den samme søde Ynde i hendes Træt, det dybe, blaa Øie; Lig-heden med Gerhard var endnu mere fremtrædende, efterat Kindernes ung-dommelige Rødhed var noget forpundet, og Haaret blevet mørkere.

Han kunde ikke længere vente, han maatte ile til hende. Hun hørte hans

Skridt og saa op. Der gik et Udtryk af Overraskelse over hendes Ansigt, men i næste Dieblit sprang hun op. En Straale af usigelig Lyfte forklarede det, Lyfte af hendes Dine og spillede om hendes Læber, idet hun udbrod: „Rudolf!“ Og saa hans Ansigt straalende med et Udtryk af overvældende Glæde, han slyngede sine Arme om hende og trykkede hende til sit Bryst, idet hans Læber berørte hendes: „Kjære, kjære Hildegard, min trofaste Søster!“

De stod nogle Minutter og saa paa hinanden uden at tale; Hildegards Dine fyldtes med Taarer, dog ingen Smerstenstaarer; det var hende umuligt at sige Noget; men snart traal hun sig dybt rødmenende ud af hans Arme, det Uengstelige og Skye i hendes Bæsen var pludselig kommet over hende. Han havde gjerne seet, at det var blevet borte, men dog kladte det hende saa godt. Hun satte sig paa Bænken, og han ved Siden af hende, og da de begge havde fattet sig noget, fortalte han i afbrudte Ord, hvorfor han havde overrasket hende saaledes.

Fra hans Sygdom fløi Samtalen til Sværtsen og derpaa atter tilbage til hans Kald og til Missionshuset, og endelig til hans Reise idag, og at der var Jagen her, der havde kjendt ham.

„Kjendte du mig da strax?“ spurgte han og saa ned paa hende med de mørke, straalende Dine.

„Hvorledes kunde jeg vel andet?“ sagde hun og smilede, „naar man har kjendt hinanden saa længe og grundigt som vi to, glemmer man ikke saa let.“

„Men alle Folk finde mig meget forandret, og der er jo ingen Anden end du, der har kjendt mig.“

„Ja,“ sagde hun, idet hun betragtede ham noie, „du er bleven meget solbrændt og er bleven meget magrere; du ser medtaget ud, og dit Haar er ikke saa tykt som

før, men det er dog de samme Træk, det samme Udtryk, kun“ — hun stammede og rødmede.

„Kun hvad?“ spurgte hun smilende.

„Meget, meget blødere end før,“ sagde hun sagte.

„Herren har draget mig,“ svarede han, „og naar jeg ser paa dig, Hildegard, saa maa jeg vel især blive blød. Du kalder tilbage i min Erindring alt det Kjæreste og Skjønneste, jeg har oplevet. Du var jo det eneste Vaand, som bandt mig til Hjemmet, og den Æneste, der lod mig føle, at jeg ikke stod alene i Verden.“ Han greb atter hendes Haand og holdt den fast i sin, uagtet hun undertiden sagte at trække den til sig, men hendes svage Forsøg lykkedes ikke. Hun forstod ikke sig selv. Der var et Raos af Følelser i hende, der forvirrede hendes Tanter og fremkaldtes ved den usigelige Glæde, som hun sølte ved Synet af Rudolf. Blot det ene Ønske, den forgjæves Længsel at dele Glæden med hende, der vilde have følt den ligesaa varmt, traadte frem deraf og bragte hende til at sige: „Åh, om dog Moder havde oplevet at se dig igjen!“

„Det forestaar os jo,“ sagde Rudolf med en saa fast og freidig Bished, at hendes Bemod maatte forsvinde, — „vi ville gienfinde dem, som vi her have elsket, hos den Frelser, paa hvem de have troet, og vi efter dem.“

„D,“ udbrod hun, overvældet af disse Tanter, „hvilken Salighed det maa blive at se denne Frelser, naar allerede Gjenlynet af et Menneske, som vi elskte og længe have savnet, er en saa stor Glæde!“

De taug begge i dyb Bevægelse; men pludselig sukkede Rudolf og sagde:

„Hildegard, hvorledes har Fader det?“

„Hvor urigtigt af mig,“ raabte hun, og reiste sig hurtigt, „at jeg alene glæder mig over din Tilbagekomst! Og han,

jom længes saa efter at se dig! Den kjære Fader, hvor godt han har faaet det, efterat han har fundet Herren."

Med hurtige Skridt slog hun ind paa Veien til Slottet, og Rudolf fulgte hende, men hvert Dieblis maatte de staa stille; saa var der et, saa et andet Sted, som vakte kjære og vemodige Grindringer, og som de ikke kunde gaa forbi uden at stanse. Halvt smilende, halvt i Taarer besvarede Hildegard alle Rudolfs Spørgsmaal, og de sølte midt i sin Vemod en sød Lykke i den Bevidsthed at staa hinanden saa nær, at de kunde dele Alt indtil den ubethydeligste Grindring med hinanden. Nu kom de til Slottet og traadte ind i Hallen. Rudolf maatte blive staaende et Dieblis, for at blive Herre over sine Følelser. Saa hjemligt og dog saa forandret!ungen kom dem imøde, selv ikke Harald, som for længe siden var død; Hildegard var den eneste, som færdebes her. Hun forstod hans Tanker og lagde Haanden paa hans Arm.

"Rudolf, det er jo blot det forgjængelige, jordiske Hjem, vi alle maa drage ud af, — histoppe vil det være anderledes."

Han saa taknemmelig paa hende; hans fiore, talende Dine saa atter saa varmt og kjærligt paa hende, at hun brød hurtig af og ilede i Forveien til sin Faders Værelse. "Vent lidt her," sagde hun, "jeg vil sige ham, at du er her, den pludselige Overraskelse kunde ellers gjøre et for stærkt Indtryk paa ham."

Han blev staaende i Korridoren, og hun gik ind. Præsidenten sad ved sit Skrivebord og vendte sig om, da han hørte Døren gaa op. Han saa forundret paa hende. Hendes Ansigt blusjede og bar Spor af Taarer, og dog straaledede det af en Glæde, som han ikke paa længe, maaste aldrig havde seet hos hende.

"Hvad er der paaferde, Hildegard?" spurgte han og reiste sig.

"Kjære Fader," — Stemmen spigtede hende; hun vilde ikke kommet saa pludseligt med sit Budskab, men hun vidste dog ikke Andet at sige, og det kom over hendes Læber, for hun vidste af det: "Rudolf er her!"

"Rudolf!" Over Præsidentens Ansigt gik en Glædesstraale; med dybtfort Taknemmelighed saa han op mod Himlen, derpaa spurgte han: "Hvor er han?"

Hun aabnede Døren, og Rudolf traadte ind; men hun vilde ikke være Vidne til dette Gjenstyn; hun ilede op paa sit Værelse, hvor hun faldt paa Knæ og udøste sit fulde Hjerte for Giveren af alt Godt. Vel kunde hun ikke finde Ord, men dog var det en inderlig Lov- og Takkebøn, og tilsidst bad hun, at denne Lykke maatte blive dem Alle til evig Velsignelse og lade dem vandre steds fastere paa den rette Wei: "Hør mig i din Sandhed og vis mig dine Veie!"

Imidlertid raadede lignende Følelser og Tanker i hendes Faders Værelse. Rudolf var traadt noget frøgt som derind, men neppe var han kommet over Tærstelen, for hans Onkel i dyb Bevægelse, med et Ansigt, der straaledede af Kjærlighed og Godhed, kom ham imøde, og idet han udbredte sine Arme, trykkede han ham til sit Hjerte.

"Rudolf, min kjære, dyrebare Søn! Gud være takket, som har hørt min Bøn, at jeg endnu engang faar se dig igjen og sige dig, hvor inderligt jeg beklager, at jeg har gjort dig Uret."

"Kjære Onkel," sagde Rudolf rørt, "du kunde ikke handle anderledes, og naar vi ville tale om Uret, saa ved du altsfor godt, hvor dybt jeg staaar i din Gjæld."

"Jeg har hørt Alt, min Søn, jeg ved, hvad du har gjort for Gerhard, og at du af Trostak og Gensynsfuldhed mod din afdøde Ven heller vilde lide Uret end nedsætte ham i mine Dine."

„O, Onkel, Gerhard vilde have sagt det, dersom han havde levet, der ligger ingen Skyld paa ham.“

„Ikke paa ham,“ svarede Præsidenten med oprigtig Ydmyghed, „kun paa mig. Jeg har tidligere ikke bedømt ham rigtigt, ikke lagt nok Mærke til hans Karakter og derved beredt den stakkels Dreng mange tunge Timer. Og endnu mer dig, Rudolf, hvorledes kan jeg gjøre det godt igjen?“

„Kjære Onkel, hvad skal jeg svare?“ Med hvilken Hvimodighed har ikke du engang baaret over med min herfseshge Opførelse imod Gerhard!“

„Vi have begge, som alle Mennesker ikke gjort Andet end synde,“ sagde Præsidenten meget alvorligt, „men naar vi have fundet den evige Forløser og bekjendt ham vor Synd, vil han udslette den med alle de øvrige af vort Livs Bog. Det er mit faste Haab og jo ogsaa dit, min kjære Son. Vi ere hinanden altsaa gjensidig Kjærlighed sthyldig.“

Dermed traaf han Rudolf ned til sig paa Sofaen og bad ham fortælle om sine Keiser og sin Virksomhed. Han fulgte hans Fortælling med levende Deltagelse, og det vilde varet længe, inden denne Samtale var bleven endt, dersom ikke Tjeneren var kommen ind og havde meldt, at Frøken Hildegard ventede Herrerne i Bibliotheket, hvor Aftensbordet var dækket.

„Det er godt, at Hildegard sørger for din legemlige Forpleining,“ sagde Præsidenten smilende, „jeg kunde gjerne have holdt dig fast her til langt ud paa Natten uden at betænke, at du har reist saa langt idag. Hvor har du spist til Middag?“

Rudolf tilstod, at han slet ikke havde spist Middag idag, da han ikke havde haft No dertil. Præsidenten reiste sig hurtigt. „Da ville vi strax gaa tilbords.“

Du ser medtaget ud, — vi maa pleie dig her.“

Rudolf fulgte sin Onkel, og da denne gif foran ham, bemærkede han, at Alder og Sorg havde forandret Præsidenten, bøiet den for saa rante Holdning og gjort Gangen usikker. Hans Ansigt bar ikke Spor deraf, men Diet dvælede dog nu hellere ved disse ædle Træk, hvis alvorlige, strenge Udtryk var blevet mildere og undertiden næsten var forklaret. Den unge Mand var maasse endnu mere forandret i det Ydre end den gamle, uagtet denne ikke saa det, da hans Jagtagelses-evne var ringe i saadanne Ting; men desto mere saa Hildegard det nu, da den stærkere Farve, som Gjenshynets første Glæde havde givet ham, var borte. Rudolf saa overordentlig angrebet ud; hans Skjønhed havde tabt sig, desto mere tiltrækkende var det aandsfulde Die, hvis urolige Ild var forvandlet til Fred, det Segl, som Herren paatrykker dem, der ledes af hans Mand.

Præsidenten førte sin Næve til Karnappet, hvor Bordet idag mod Sædvane var blevet dækket. Til Hildegards Tilfredshed blev Rudolf glædelig overrasket ved at se sin gamle, næsten forglemte Plan udført. Han erindrede noie sit Udkaft og paastjønede den Korrekthed og Trostid, hvorved det var blevet udført. Han glædede sig ogsaa over, at alt Andet var forblevet usorandret.

„Vi ere begge saa konservative Folk,“ sagde Præsidenten spøgende, idet han pegede paa sin Datter, „at vi kun gjøre Forandringer, naar det er uundgaaelig nødvendigt. Mathilde bebrejder os det ofte; hendes virksomme Mand vil saa gjerne forskjønne Alt, — men lykkeligtvis er hendes Mand for det Meste af vor Mening, og saaledes blive vi ved vort gamle. Jeg tænker, at du ikke finder et

eneste Stykke Møbel forandret; Hildegard synes, at de ere gode nok for os to."

Denne smilede. „Nu ja, kjære Fader, det ere de jo ogsaa, og desuden ere de heller ikke saa gamle. De fleste ere jo fra den kjære Moders Tid.“

„Jeg vil jo nødigt skille mig af med dem; det er jo naturligt for mig i mine Aar, men i dine pleier man at have mere Sans for Forandringer, min lille Datter.“

„Men Papa, Tilbygningen var dog en stor Forandring, dertil har jeg da overtalt dig nok.“

„Deri har du Ret, du kan intet Halvfærdigt lide. Jeg havde dengang tabt al Sans for saadanne Ting, men nu glæder jeg mig over, at jeg har ladet den bygge; især da den vinder dit Bifald, Rudolf.“

Rudolf, der saa længe havde været en hjemløs Vandringsmand og taalt saa mange Savn, sølte sig henfat som i et jordisk Paradis, da han kom ind i Kar-nappet med dens duftende Rojer og dens smukke Udsigt over Parken til Bjerget, med Kirken, der lyste i Astensolens Glans. Foran ham stod det rigt dækkede Bord, de smagfulde Stole; ligeoverfor ham hans Onkels ærværdige Skikkelse, der havde mødt ham med trofast Faderkjærlighed, og mellem alt dette Hildegards hulde, straalende Ansigt, idet hun ivrigt sørgede for, at enhver af dem fik netop det, som han syntes bedst om; thi det havde hun altid haft en fin Sans for. Alle de smaa Fornødenheder i Hjemmet have, selv for den, der ellers i det daglige Liv overjer Saadant, en ubestrikelig Ynde, naar man længe har undværet dem. De høre alle til de fine Baand, hvormed Sjælen er bundet til sine første Barndomsaar, Drømme og Glæder, og tilbagefalder Mindet om suundne, glade Dage. Her syntes Alt at være det samme, Alt var blevet bevaret,

ogjaa Kjærligheden i Hjertene, men der var dog en stor Forandring, der var saa mange tomme Pladse ved Bordet, som talte om de forløbne Aars Tab.

Men disse Aars Binding var større end deres Tab; hvad der var blevet taget fra dem paa Jorden, skulde de finde igjen i Himlen i evig, salig Forening, og en Aneelse herom gif med Troens Visshed gennem de Tre, der her havde gjenfundet hinanden.

Beboerne af Slottet Hællringen levede nu skønne, glade Dage. Det var, som Naturen ogsaa vilde anlægge Fæstdragt for at hilse den Hjemkomne; Solstin og forfriskende Regn havde kaldt de smukkeste Blomster og det friskeste Grønne frem. Alle gamle Bekjendte, Høie og Lave kom for at hilse paa Rudolf, alle tidligere Fordomme imod ham syntes at være borte, og naar han gif ud, varede det ikke længe før han var omgivet af venlige, nysgjerrige Ansigter, der vilde høre et Ord af ham.

Den gamle Præst var fængslet til sit Bærelse af Gigtten, men sendte ham strax sine hjerteligste lykønskninger med Bøn om, at han ret snart vilde besøge ham. Rudolf efterkom allerede næste Dag denne Opfordring.

Groner var bleven meget gammel og sad boiet i sin Kænestol, hvortil Smerterne fængslede ham, men i hans Indre var der foregaaet en endnu større Forandring, som Rudolf snart bemærkede. Oldingens Ansigt lyste af Glæde ved at se ham.

„Gud være takket, at jeg oplever denne Dag! — Saa bliver Hr. Præsidenten atter glad i Hjertet. Han blev altid stille og bedrovet, naar der var Tale om Dem, og Froken Hildegard, der altid søgte at opmuntre os Andre, kunde underriden heller ikke holde Taarerne tilbage. Meget er forandret her, Hr. de Beauport,

— her er meget stille, — men Gud har sendt os en Trostens Engel i den naadige Frøken. Hun har bragt selv gamle Mand paa en ganske anden Veie end den, jeg før i mit Liv har vandret. Videnskabens Glans er bleven fordunklet af Evangeliets kostelige Perle “

Rudolf var dybt grebet; en levende Samtale om Troen, om Guds enbaarne Søns Naade, der gaar efter de forvildede Faar i sin Hjord, indtil han finder dem, og tilsidst om nogle af hans eget Livs Begivenheder, holdt ham længe hos Præsten. Samtalen blev først afbrudt af Præsidenten, der opsogte ham her, fordi hans Fraværelse blev ham for lang; men den var snart igjæet i fuld Gang; thi dette Emne sængslede nu ogsaa Præsidenten mest, og han kunde ikke blive Ljød af at høre sin Pleiesøn tale.

Denne Hjelbred bedredes spnlig i den hjemlige Luft; det var ham saa uvant at lade sig pleie, at Hildegard neppe kunde faa Brug for sin Omhu, men for at behage hende soiede Rudolf sig dog i Almindelighed i de nyttige For skrifter, som hun gav ham. Hans Hyst til Virksomhed drev ham, saa snart det kunde lade sig gjøre, til Arbeide; hans to Aars Permis sion syntes ham næsten allerede for meget, og det var en Velgjerning for ham, at Groner, der nu indsaa sin Svag hed, tilbøls overlod ham sine Embedsforretninger og især Sondagstjenesten. Naar den gamle Mand var istand dertil, besteg han Præstestolen, men han sølte sig ikke krænk et over, at hans nye Medhjælper havde saa mange flere Tilhørere. Kirken i Høllbringen havde aldrig været saa fuld som nu. Naar det blev kelsjendt, at Rudolf prædike de, drog der fra den tidlige Morgen store Skarer af Kirkegjængere over Markerne til det ellers saa forladte Guds Hus og lyttede i opmærksom Andagt til hans veltalende Ord,

hans troende Bidnesbyrd. Men han med hvilken ydmyg Glæde betraadte han ikke første Gang denne Prædikestol, overfor hvilken han som Barn og Yngling havde sid det saa ubevæget, og for det Alter, under hvilket hans Ungdomsven hvilede, han, hvis Død havde bragt ham Livet! Og Præsidenten sørgede ikke mere over, at hans Forhaabninger om hans to Søners Fremtid vare knuste, — paa disse Ruiner var opstaaet en herlig Bygning, der naaede ind i Eoigheden. Saaledes gif Sommeren og Høsten, og Julen nærmede sig.

Lille Juleaften kom Mathilde med sin Mand og Børnene, som de i de sidste fire Aar havde pleiet at gjøre. Hvad der blev for en Jubel, da Vognen holdt foran Døren, og Gerhard, nu en slank, otteaarig Gut, stormede op ad Trappen for at omfavne Bedstefaderen, og næsten for tilbage ved Synet af den ubekjendte, fremmede Mand ved Siden af ham! Men denne smilede kun over hans Forbauselse, løstede ham iveiret og sagde, at de maatte blive gode Venner, enten han vilde eller ei. Og den lille Frieda, der først havde skjult sig bag Broderen, slog skjelmst de store, blaa Dine op, da der blev gjort hende det jamme Tilbud, og fandt sig i, at Rudolf kysede hendes runde, røde Kinder. Hun fik Wie paa en gammeldags Ring, som han havde paa Haanden, og dette gjorde den brune Mand særdeles tiltrækkende for hende. Mathilde stod bagved og saa, hvor hjerteligt Rudolf hilse de hendes Børn, hun smilede ogsaa venligt og rakte ham Haanden.

Han saa paa hendes fine, blege Ansigt og spæde Skikkelse, at hun havde gennemgaaet haarde Kamp, men det bar Præget af Seier og Fred og tillige af jordisk Lykke.

Maaste havde hun og Rudolf i dette

Dieblift den samme Tanke : At blot det Jordiske, det Egenkærlige i Kjærligheden kan smerte — tag dette bort — og den spilder Hjertenerne med himmelsk Glæde. Derfor havde de begge stille Glæde af sit Samvær; ingen Stygger traadte imellem — den Guddomsglans, der var draget ind i deres Sjæle ved Bod og Tro havde taget Grindringens Bitterhed bort.

Kuris Hilsen var ligesaa hjertelig som oprigtig. Han sølte en sand Tilfredsstillelse ved at vise Rudolf Velvillie istedetfor de tidligere smaa Fiendtligheder. Han talte ikke meget om den Tro, han havde erhvervet, men hans Handlinger og den alvorlige Samvittighedsfuldhed, hvormed han søgte at beherske sig selv og leve efter Guds Bud, vidnede desto mere derom.

Den lille Gerhard sluttede snart varmt Venstabs med den Onkel, der var kommet saa pludselig til dem fra Afrika. Hvad var det for en underlig Mand, der selv havde fæet Løver og Hyæner, der gav ham en virkelig Kafferbue og en Pil, medens hans Moder hidtil kun havde arbejdet saadanne af Hør og en boielig Bilekvist. Og først og fremst alle de Historier, han fortalte!

Det tidligere Opholdssted under Bedstefaderens Strivebord blev nu forsmaaet, og i dets Sted sad han paa Rudolfs Knae og slugte dennes Fortællinger om Kaffere, Hotentotter, Bustmænd, vilde Dyr og mange andre Historier fra Hav og Land. Disse Historier vare næsten for gyselige for Frieda; sjønt hun nødig vilde gaa Glip af dem, saa vilde hun helst høre derpaa, naar hun var i Sikkertighed paa sin Moders Skov. Men naar saa denne sendte Børnene bort, forat de ikke skulde være Rudolf til Besvær, da havde den lille Pige som oftest den Fornøjelse at høre Fortællingerne op igjen af Gerhard.

Da gjengav han de Scener for hende, hvorom han havde hørt, og hun maatte, enten hun vilde eller ei, overtage en Rolle deri. Hun lod sig her som altid taalmodig og glad regjere af sin Broder, om der ogsaa af og til kom en liden Taareflod.

Rudolf fandt megen Glæde i Børnene. Gerhards opvakte, varme Væsen tiltalte ham meget, men han fandt, at han saa svag ud. „Han er blevet det efter en svær Sygdom,“ sagde Mathilde, da han gik ind. „og er derfor mit Smertens Barn, medens Frieda er mit Solkins Barn; hun har altid været frisk og munter; men derfor er han blevet den Magnet, der har draget mig til Bønnen; jeg kan neppe se paa ham, uden at et Suk stiger op til Herren for ham. Er det ikke en stor Naade at have en saadan Magnet, saa at man altid maa blive paa Bagt og ikke kan sove ind, hvad den gamle Natur saa gjerne vil?“ tilføiede hun med et mildt Smil.

Det var en glad Julefest paa Slottet Hellbringen denne Vinter. Børnernes Jubel gjenlød over hele Huset, overalt saa man glade Ansigter. Og denne Jubel var endnu bedre end i gamle Dage; thi nu var Herren selv bleven det Midtpunkt, den Konge, der herskede i alle Hjertener, der heller ikke var Børnene ubehjendte, og som fejrede sin Fødselsdag hos dem med rig Velsignelse.

Denne Velsignelse blev hos dem og sporedes ogsaa i Familiekredsen, der atter samlede hver Eftermiddag om det store, runde Bord i Bibliotheket, hvor de tomme Bladse blev besatte, uden at man glemte dem, der tidligere havde siddet der. Der blev ført mangen alvorlig og mangen munter Samtale, de læste ogsaa mange interessante Bøger sammen og raadsløge om mange nyttige Arbejder saavel for Guds Rige som for det jordi-

ste Liv. Børnene havde sin Legeplads ikke langt derfra paa det store Teppe, der laa foran Sofaen ved Kaminen. Det var et ganske besynderligt Teppe; i Midten var der et eftergjort Tigerskind; men Gerhard var vis paa, at det havde tilhørt en virkelig Tiger, som Dufel Rudolf havde skudt, og dette havde den Virkning, at Frieda altid omhyggelig undgik det, skjønt det havde en vis grusfuld Tiltrækningskraft for hende. Omkring Skindet løb en Rosenbord paa hvid Grund med brogede Palmer imellem.

Paa denne Rosenbord havde Fru von Hellbringen arbejdet i sine Sygdomsaar, det havde været en liden Adspredelse for hende, og efter hendes Død havde hendes Døtre gjort det færdigt; Gerhard kunde godt erindre, at han havde seet sin Moder og Tante arbejde paa det, og at de ofte havde været meget bevægede derved. Derfor havde han en ubestemt Anelse om, at denne Rosenbord havde en egen, hemmelighedsfuld Betydning, og Teppeet var yndelig tiltrækkende for begge Børnene, i særdeleshed en mørkerød Rose, som stak af mod de andre, og der var altid en Kappelstrid mellem dem om, hvem af dem der skulde sidde paa den om Aftenen.

Da Vinteren var gaaet, optoges Familien paa Hellbringen af en ny Interesse. Rudolf lagde Planer til en Missionsfest, som vakte alle Familienmedlemmernes lideligste Deltagelse. Den skulde blive holdt fort for Kurts og Mathildes Hjemreise paa anden Pinsedag, som var en saa vigtig Dag i deres Fortid. Dette gav dem meget at tale om og at forberede, og især tog Mathilde med sin gamle Fjer fat paa Sagen. I det Hele taget vendte det gamle Forhold næsten tilbage, medens hun var i Hellbringen. Skjønt Hildegard beholdt sin egen, lille Virke-

freds, saa var dog Mathilde den heli-vende og styrende Mand, som hovedsagelig raadede, og Hildegard traadte mere i Baggrunden, hvor hun troede, hun passede bedst. Maaſte kom dertil, at hun nu atter var kommet længere bort fra Rudolf end før; — hun vidste ikke selv hvorfor, men der lagde sig ligesom en Skygge mellem hende og ham, der gjorde, at hun ikke var saa fortrolig med ham, som hun kunde ønske, og som var det Naturligste. Hun søgte en vis Skyhed og Tilbageholdenhed ligeoverfor ham, hun forstummede og fandt ikke det rette Ord, netop naar hun var mest venlig. Jo hjerteligere han var, desto mere tog denne Følelse af Forsagthed og Frygt til hos hende. Hun forstod det ikke selv, hun tænkte, at det var hendes gamle, frygtsomme Natur, som hun forlængst troede overvunden; der var kommet igjen, og naar hun nu stille og taus trak sig tilbage, saa Rudolf saa alvorlig, næsten bedrøvet ud, at hun gjorde sig Bebrejdelser derfor og foresatte sig at være kjærlig mod ham, men da var det altid for sent, og det rette Dieblif var gaaet tabt.

Dette pinte hende, hun havde ofte en Tvivl og Hjerteangst, som hun før ikke havde kjendt.

En Aften sad Præsidenten og Rudolf sammen paa Bænken foran Hallen. Det var en yndig, varm Maaften, den første, der fristede til at være ude i fri Luft, og maatte sætte alle i en glad, men tilige blød Stemning. Ifledestomindre saa det ud, som om Husets Herre var i en ganske anden Stemning; thi han saa meget alvorlig ud, og hans Dine havde et let Anstrog af Tungstindighed, der ellers syntes at være ganske forsvundet i denne sidste Tid. Han vendte sig til sin Nevo og spurgte ham:

„Sig mig, min kjære Son, hvilke Planer har du egentlig for din Fremtid?”

Jeg finder, at du er saameget for mig, at jeg helst beholdt dig her, men jeg frygter, at din friske, virksomme Mand vil længes efter en videre Mark for dit Arbejde.“

„Jeg betragter endnu altid Missionslivet som det Kald, Gud har bestemt mig til, men jeg føler mig saa vel her, at jeg haaber, at jeg kan tilbringe hele min Permisjonstid hos Eder, naar jeg undtager nogle smaa Rejser, som Forstanderskabet ønsker, jeg skal gjøre.“

„Og derpaa vil du virkelig atter forlade os?“

„Kjære Onkel, jeg vil gjerne indrette Alt efter dit Onske; dersom der bliver tilbudt mig en Plads i mit Fædreland, som jeg kan være overbevist om, at det er Guds Villie, jeg skal modtage, saa vil jeg tage den, — ellers maa jeg blive min Herres første Kald tro.“

Præsidenten taug en Stund, derpaa sagde han alvorlig:

„Jeg kan ikke andet end give dig Ret, men Rudolf, svar mig paa et: Havde du modtaget dette Kald, dersom dit Hjem var blevet for dig, hvad det engang var, dersom ikke netop det var blevet taget fra dig, hvorved dit Hjerte dengang hang mest fast?“

„Jeg frygter for, at jeg vanskelig havde kunnet løsrive mig fra, hvad der fængslede mig her, dersom Alt var gaaet mig efter Onske. Hvem søger vel af sig selv Forsagelsens snevre Sti? Men naar Herren peger hen derpaa og fører os videre ved sin Haand, da bliver den til den herligste, da kan den ikke opgives igjen.“

„Det er visseelig den bedste Udtydning af dit Valg, men dog Rudolf — i den lange Tid, da jeg troede at have tabt dig og følte, at jeg havde misgjænt dig, har det brændt mig paa Sjælen, at min Handlemaade mod dig havde været Aarsag til din Beslutning. I ethvert Fald

har den givet Stødet dertil og istedetfor at aabne Hjemmet for dig, naar du tiltrængte Kjærlighed og Trost, har jeg lukket det og ladet dig vandre ud i den vide Verden. O! naar jeg kunde gjøre dette godt igjen!“

„Kjære Onkel, tal ikke saaledes; du ved jo godt, at jeg er den, der har størst Skyld, en Skyld, som aldrig min Samvittighed, kun Guds Barmhjertighed, udsletter.“

„Du handlede efter bedste Indsigt og blev gjort til Skamme — det er maasse gaaet mig ligesaa — men i det Sted har du bragt mig og Mine, især min salige Husfru, hen til det største Gode og kun bevist os Kjærlighed. Jeg bliver i din Gjæld — hvor gjerne vilde jeg ogsaa gjøre dig noget Godt, men det staar ikke mere i min Magt.“

Rudolf blev meget bevæget, han kjæmpede et Dieblit med sig selv, derpaa sagde han:

„Et staar i din Magt, som du kunde give mig, kjære Onkel, og som for mig vilde være næsten formeget af jordisk Lykke, men for dig vilde det være et Offer saa stort, at jeg neppe havde ovøet at sige dig det, dersom du ikke selv havde bragt mig hen derpaa.“

„Hvad mener du?“ spurgte Præsidenten overrasket.

„Hildegard.“

Et Træk af dyb, men dog glad Bevægelse gik over Præsidentens Ansigt.

„Ja, hun er en kostelig Skat, jeg ved det; jeg vil savne hende meget, — men dersom hun Intet har derimod, giver jeg hende med Glæde til dig — til hvem kunde jeg bedre betro hende? Og om hun ogsaa maa rejse fra mig til fjerne Lande — hun vil bevare mit Klendie for dette og hint Liv.“

Han trykkede sin Næves Haand fast,

og der blev endnu vexlet mangt et fortroligt og kjærligt Ord mellem dem, indtil Solen gik ned, og de gik ind for at slutte sig til de Andre.

Den næste Morgen, da Hildegard var kommet tilbage fra Landsbøien, hvor hun havde gjort nogle Besøg, og gik til Haven, mødte hun Rudolf, der kom fra Skoven, som det syntes, i dybe Tanker. Han hilsende hende venligt, men alvorligt, og de gik stille ved Siden af hinanden, indtil de kom til Havneporten. — Han aabnede den for at lade hende gaa først, derpaa sagde han :

„Jeg kommer netop fra den gamle Forster, — han er endnu ret livlig, friskere end for ni Aar siden, da jeg sidst saa ham. Det glædede ham, at jeg søgte ham. Af alle mine gamle Venner mangler kun Præstens tro Husholderste, som jo er død for flere Aar siden, ellers har jeg fundet dem alle igjen. Det gjør dog godt at fornøje gammelt Venstabs.“

„Jeg tænker, at du overalt har fundet det samme Hjertelag.“

„Ja, Gud være lovet — jeg har truffet Alt her igjen, som jeg forlod det, og meget endnu bedre. Det burde dog tilfredsstille mig fuldstændig.“

„Gjør det da ikke det?“ spurgte hun frygtsonst.

En svag Skygge gik over hans Pande.

„Jeg føler, at jeg endnu har det samme Hjerte, der stræber saa høit, der gjerne vil rive Alt, hvad der synes det herligt, til sig, og at mine Dnsfer endnu er meget bundne til Jorden.“

„Men det er dog vist ingen utilsladelige Dnsfer?“

Han smilede.

„Hildegard,“ sagde han derpaa alvorligt, „naar et Menneſte ser et herligt Alenodi, som endnu Ingen har tilegnet sig, ligge for sig, — og han ved, at det hos ham er udsat for mange Farer,

hvorved det maasse kan komme til at lide Skade, tør han da gribe det, eller maa han overlade det til Andre, der bedre kan værne derom?“

„Jeg tænker, at dets Blads er der, hvor det bedst bliver stattet,“ svarede hun ligefrem. „Skulle ikke alle Ting prise deres Staber, som David siger, og det er givet Menneſtene at gjøre det bedste Udbytte af alle Ting for at forherlige deres Staber.“

Rudolfs Dine lystte, og hans Ansigt straalende.

„Tillader du mig at forsøge paa at tage det, Hildegard?“

Hun blev urolig og ængstelig om Hjertet ved at se hans Benægtelse.

„Jeg forstaar dig ikke,“ sagde hun.

„Men du skal komme til at forstaa mig — et Spørgsmaal maa jeg gjøre dig — jeg føler, det kan ikke være anderledes — vil du svare mig venligt?“

„Har jeg været uvenlig imod dig, Rudolf,“ spurgte hun forvirret og bestyrret.

„Nei — venlig — som en Søster, men“ — han holdt inde — „lille Hilda, tænk over, om du ikke kan være mere for mig.“

Hun havde neppe kunnet svare af Forvirring, men hun blev ogsaa sparet derfor ved at Børnene, som havde hørt deres Stemmer, kom lobende til fra en Sidegang, og begynte hang sig ved Rudolf, som stødte dem Slutningen paa en Historie, som han havde begyndt Aftenen i Forveien. Hildegard benyttede dette Dieblis til at paastynde sin Gang og ilede til Slottet. Et Raas af modstridende Følelser bølgede i hende; hun vidste ikke, om det var Smerte eller Fryd, Angst eller Henrykkelse. En Strom af Taarer leittede hendes fulde Hjerte — hun udøste det for sin Herre, hun overlod Alt til ham. Det havde jo altid

været hendes hoieste Ønske at tilhøre ham alene, og ligesom Tante Charlotte hellige ham alene sit Hjerte og Liv; hun frygtede, at et saa nært og helligt Vaand, som det Rudolf antydede, kunde stille hende fra hendes første og hoieste Kjærlighed — adspredde hendes Tanker og afvende dem derfra. Var det da ikke allerede nu Tilfældet? „Herre, som du vil — o, det er vel en skøn, en herlig Dei, som du her viser mig, men den eneste, kostelige, salige er dog: Ganske

at tilhøre dig. Forer hin mig bort fra dig, saa tilsted det ikke, men er det din Billie, saa giv mig Visshed derom, og gjør mig skiftet dertil. Al, jeg er det jo slet ikke af mig selv!“ Og da hun havde ledet saaledes, blev det stille i hendes Sjæl, al Uro var borte — hun vidste, at hendes Gud vilde styre Alt til det Bedste. Over hele hendes Væsen var der udbredt Fred, hun ventede rolig paa, hvad der vilde ske.

(Sluttes i næste Hefte.)

Den havaiiske Øgruppe eller Sandwichsøerne..

(Af Dr. G. Hartvig.)

III. Sandwichsøernes Historie.

(Slutning.)

I Slutningen af Aaret 1823 foretog den unge Konge tilligemed sin Dronning en Rejse til England, sandsynligvis for at slutte et noiere Forbund med dette Land og derved finde virksomere Betsyttelse mod Rusland og Nordamerika, der syntes at have Lyst til at anerkende Hawaji. Han havde taget 25000 Dollars med ombord, men da man kom til London i Mai Maaned 1824 og aabnede Kisterne, fandtes der kun 10000 Dollars. Den ærlige Kaptein Starbuck vidste formodentlig nok, hvor den øvrige Sum var bleven af, men han har trolig bevaret denne Hemmelighed. Efter denne første Probe paa, hvor let Dollars kunne forsvinde paa Rejser, var det uden Tvivl en stor Lykke for de hoi Fremmede, at den engelske Regjering gav dem den herderlige Herre F. Byng til Forer og Betsytter. De saa i Begyndelsen meget ioinefsuldende ud, især Dronning Kamalanala, som havde indhyllt sin kolosjale

Figur i vide Benklæder og en lang Slobrok af broget Silketoi. Dog snart havde de moderneste Skræddere forsynet Herrerne med Klæder af det nyeste Snit, og Modehandlerinderne fra Paris pyntet Damerne paa det Smagfuldste. Derpaa blev de Dagens Lover og som noget af det Mærkværdigste førte fra den ene Fæst til den anden, indtil Dødens kolde Haand pludselig lagde sig imellem. Den 12te Juni sit Hushoomesteren Mæslinger, og den 19de var hele det fremmede Selskab smittet. De bleve Alle helbredede saa nær som det kongelige Par, som døde den 8de og 14de Juli. Deres sidste Afsted var meget rovende, de holdt hinanden længe i Faan, og den Tante, at de skulde ds saa unge og saa langt fra deres Hjem, afpresfede dem tusinde Taarer.

De Overlevende bleve behandiede med stor Godhed, og man forsynte ikke at vise dem alle de mærkværdige Ting, der kunde bidrage til at opljse og danne dem.

Den 12te December havde de Audi-
ents hos Kongen i Windsor, og Mini-
steren Canning modtog dem ogsaa ven-
ligt. Alle Rejsens Omkostninger bleve
udrede af den engelske Regjering, som
tillige befalede, at Fregatten „Blonde“,
under Kommando af Kaptein Lord By-
ron (han var en Fætter til den berømte
Digter og arvede hans Titel) skulde føre
de to Sig og Folget tilbage til Hawaji.
Byron kom den 4de Mai 1825 til Ha-
waji ved Lahaina, og den 6te Juni blev
der sammenkaldt et stort Raad for at
ordne Successionen (i: Thronfølgen).
Den afdøde Konges Broder, som var 9
Aar gammel, blev valgt til Konge under
Navn af Tameamea III.; men den
gamle Karaimoku og den herskelyste Kah-
mana, den store Tameameas fjæreste Ge-
malinde, blev indsatte som Regenter.
Byron forsømte ved denne Leilighed ikke
at give gode Raad; han raadede til at
indføre en ligelig Besætning, til at op-
hæve Livgenstabet, til at give Love, der
beskyttede den menige Mand, og til be-
tydeligt at nedsætte de overdrevne Gæbne-
penge. Han roste Missionærenes Be-
stræbelser og forstyrede Hawajierne, at
deres Uafhængighed paa ingen Maade
skulde blive antastet. Hans Minde le-
ver endnu hos Folket, ligesaa høit agtet
som Vancouver's.

Under Tameamea den Tredies Min-
deaarighed fik Missionæren Bingham
en overveiende Indflydelse. Den stren-
geste Kirketugt blev indført med utrætte-
lig Iver, de puritaniske Love straffede
som Forbrydelser Sang(?) og Dands,
og endogsaa Oldinger bleve toungne til
at lære Bogstaverne. Disse ufornuftige
Overdrevlinger af en fanatisk Iver forte
senere til en Reaktion, som var nær ved
at omslygte Kristendommen, da den unge
Konge, der 1833 tog Regjeringens Lei-
ler, strax lod Skolerne lukke, fik Afguds-

billederne igjen frem, og tvang de Faa,
der bleve Kristendommen tro, til at inde-
lutke sig i Fortet ved Honolulu. Dog
til Lykke var dette lidenskabelige Udbrud
kun et hurtigt opflammende Blus, et af-
mægtigt Barns Bredde; thi allerede kort
efter gif den unge Konge pludseligt i sig
selv, underkastede sig igjen Kristendom-
men, og lod fra nu af Missionærerne
raade og regjere, som de lystede.

De næste Storme, som truede dem i
deres Virkefreds, kom udenfra. Allerede
1827 landede Jesuiterne Bachelo og
Short paa Verne for ved Striden mel-
lem begge Besjendelser endmere at for-
virre Hovederne paa de stakkels Kanaker.
Men de fik dog ikke Lov til at blive der,
og da de slet ikke med det Gode vilde for-
trække, lod Regjeringen dem endelig
(1831) sætte paa et lidet Skib og føre
til Kalfornien. Dog allerede 1837 kom
disse Herrer igjen tilbage og haabede
ved Hjælp af et meget langt Skjæg og
bredstyggede Hatte at kunne snige sig
iland uden at gjenfjendes, men den stærk-
synede Statholder gjenfjendte dem strax
trods deres Forklædning og befalede dem
strax igjen at gaa ombord paa det Skib,
som havde bragt dem. Da Kapteinen
erklærede, at han aldrig vilde tillade
dette, indstibede man dem med Magt,
hvorpaa han nedlagde Kommandoen og
lod Jesuiterne blive alene paa Skibet.
Som man let begriber, var Alt dette en
forud aftalt Komedie, som endnu ikke
var tilende, da et engelsk og et fransk
Krigsskib antom for at fordre Dpreis-
ning for de Kræntelser, der dare tilføiede
deres Landsmænd; Kongen bevilgede da,
at Jesuiterne kunde blive saalænge paa
Den, til de kunde finde en befømt Lei-
lighed til at forlade Landet. Munkene
derimod maatte love under deres Ophold
paa Hawaji ganske at afholde sig fra at
prædike.

Kort Tid derefter udvirkede de protestantiske Missionærer en Lov imod den romerske Propaganda, „fordi den havde til Hensigt at stifte Uenighed mellem Kongens Undersaatter“; og de noiedes ikke med fra Prædikestolen og i Foredrag at prædike mod Katholicismen, men drev deres Forsølgelser saa vidt, at de fik 20 Indfødtte, Mænd og Kvinder, som ikke vilde forlade den romerske Kirke, satte i Klasse med de laveste Forbrydere. Rigtignok lærte man tilfaldt at indse, at det vilde være farligt at vedblive paa denne Vej og lod den 9de Juli et Tolerance-Edikt udgaa, — dog altfor silde, thi allerede Dagen derefter ankom Fregatten „Artemise“ i Bugten ved Honolulu, for her at sætte de samme Fordringer igjennem, som paa Tahiti. Man fordrede uden Modsigelse fuldstændig Frihed for den katholske Gudstjeneste, Afstaaelse af en Plads, hvor der kunde bygges en Kirke for de katholske Præster og desuden et Pant af 20000 Piastrer for Regjeringens Tolerance i Fremtiden, — og hvis man vægrede sig, truede man med Krig og Udslæggelse. Imod store Kanoner kan man kun med Held protestere ved Hjælp af endnu større Kanoner, og da man ikke havde dem, var der intet Andet at gjøre, end taalmodigt at finde sig i Kaptein Laplaces Fordringer. De katholske Præster, som vare ombord paa Artemise, bleve nu udsfibede, og den 14de Juli holdtes en Kirkeparade, idet nemlig den irlandske Jesuit Walsh læste Messe i et Hus, der tilhørte Kongen; ved denne Høitidelighed var Skibets Chef og 150 Mand med opplantede Bajonetter tilstede. Paa denne Maade blev Katholicismen, som men med Magt havde villet banlyse, med Magt indført, og vandt sig allerede i saa Nar betydeligt Terræn.

I Aaret 1850 fandtes der i det hawaiiiske Rige, foruden flere høiere Lære-

anstalter, hvor der endogsaa undervistes i Græsk, Latin og Philosophi, 543 Folke-skoler, blandt hvilke 441 protestantiske med 12,949 Disciple og 102 katholske Skoler med 2,359 Disciple.

Midt under alle Vanstetigheder har Regjeringens Organisation rask udviklet sig; thi ved mere og mere at komme i Berøring med de Fremmede, og ved de derved fremkomne Forvixlinger, lærte Kongen og Høvdingerne tidsnok at indse Nødvendigheden af, at man i Statens Tjeneste maatte ansætte Folk med noiere Kjendskab til de europæiske Tilstande, end de selv besad; thi som Røgebue-bemærker, Havajierne ere frie for den Feil, som meget civiliserede europæiske Nationer have tilfælles med Grønlanderne, nemlig at anse sig selv for det klogtigste Folk paa Jordkloden.

Missionæren Richard blev i Aaret 1838 ansat som Regjeringens Tolk og fik det Hverv at udarbejde en Forsatning, som ogsaa udkom d. 8de Oktbr. 1840, og var en sælsom Blanding af det gamle Lehnsvæsen og angloamerianske parlamentariske Former.

Ved Siden af Kongen stod en kvindelig Arvepremierminister (hans Søster eller nærmeste Slægtning); disse to kunde ikke gjøre noget i Regjeringssager uden at underrette hinanden derom. Men Kongens Veto var afgjørende. Et arveligt Overhus blev dannet af fornemme Høvdinge, et Underhus valgt af Folket ved almindelig Stemmeret. Eds-spørneretten blev indført, men stod der temmelig underlig ved Siden af Høvet, hvilket Missionærerne ikke vovede at afstafte, for ikke at støde deres Belyndere, de mægtige Høvdinge. Kanonen maatte arbejde hver Maaned tre Dage for Kongen og tre for sin Høvding, men kunde dog løstjobe sig fra denne Forpligtelse ved 5 Piastrer aarlig.

Da Danſten Sten Bille 1846 beſogte Sandwichsøerne, fandt han der allerede et fuldſtændigt europæiſt Miniſterium. Kongiveren Richard var Kultusminiſter; Whyllie, en ſtoiſt Doktor, tidligere etableret i Mexico, beſorgede de udenlandſte Anliggender; John Young, en Søn af den ſtore Lameameas velbekjendte Ven, var ſom Premierminiſter dets Formand; men Regjeringens Sjæl var Finantsminiſteren Judd, der ſom Læge var kommet dertil med den amerikaniſke Miſſion, og ſom ſelv i Europa viſt ikke vilde have ſpillet ſin nye Rolle ſlet, thi under hans Forvaltning vare Statens Indkomſter, ſom i Aaret 1842 ikke udgjorde mere end 41000 Piaſtre, uden nye Skattepaalæg i Aaret 1852 voxede til 284000 Piaſtre. Om end Miſſionærernes Regjering (ſaaledes tør man vel falde den) ikke rigtig var eſter alle Indfødtets Hoved, ſaa havde de dog blandt de Hvide eller Blancos, der havde nedſat ſig paa Øerne, deres bitreſte Fiender. Diſſe Mennesker havde for det Meſte ganſke andre Siemed end at bidrage til Udbredelſen af den kriſtelige Moral, og det var dem en forhadt Tanke, at de ſtulde underkaſte ſig Love, der ſatte dem lig med den indfødte Befolkning. Regjeringen ſøgte af alle Kræfter at hæmme denne Klaſſes Tilſtimlen ved i høi Grad at indſtrænke Indvandringſfriheden. Det blev gjort umuligt at blive Grundeier paa Øen, og enhver Fremmed, ſom paatog ſig en Forpagtning, maatte forſt aflægge Ed ſom Undersaat. For tillige at forſtaffe den kongelige Magt mere Anſeelse, blev der indført en ſtrengere Sikteſte, og ved Audientſerne iagttog man det europæiſke Hof-Ceremoniel. Ved ſlige Feſtigheder maatte Kongen finde ſig i at trække en guldbroderet Uniform paa, og modtage de fremmede Søofficere, ſom af og til beſogte

Honolulu, i et Pallads, ſom var møbleret paa europæiſt Viſ, ſkjont han ellers opholdt ſig, ligesom ſine Forfædre, i en beſteden Hytte. Hos de hoiſte Herſtaber og deres fornemme Omgivelſer fandt Sten Bille ikke de fine Manerer, ſom burde paſſe til diſſe Former. Dronningen og hendes Damer tyggede Sukkerrør paa Gaden. I et Aftensklub havde Theen ſjældentlig ikke været Dronningen tilpas, thi han ſaa til ſin ſtore Forførdelſe, at hun ſatte Koppen bort, og ſpottede Alt, hvad hun havde i Munden med ſtort Spektakel ud i Saalen. En af Sikets Læger havde for 5 Piaſtre ugentlig leiet den hawaiſke Admirals Hus. Engang ſaa Lægen denne Søhelt ſkynde ſig forbi Vinduet; da han ſik Die paa Lægen, pegede han paa en ſtor Paſke, ſom han bar under Armen og ſagde: „Jeg har ſtegt en Gris og vil nu bringe min Ven, Kongen, det bedſte Stykke.“ Den Mand, der vaſkede for Expeditionens Maler, havde engang gjort ſine Sager ſaa ſlet, at Maleren kaſtede ham paa Døren; da Kunſtneren kort eſter kom til Kongen, for eſter Aftale at male ham, fandt han Kongen iſærd med at spille Billard med Vaſkemanden.

Man ſendte diplomatiſke Agenter fra Honolulu til England, Frankrig og de Forenede Stater for at opnaa deres formelige Anerkjendte af den hawaiſke Throne; Handelſtraktater ſluttedes med fremmede Magter, Intet forſømtes for at ſaa Sandwichsøernes Rige ſtillet under Folkereittens Beſkyttelſe; men den ſikreſte Skytſmagt har denne Stat i Somagternes Skinſyge, thi ingen af diſſe under den anden Beſiddelſen af et Land, ſom allerede nu er ſaa vigtigt og i Fremtiden kan blive endnu vigtigere.

Kaliforniens raſke Opkomſt har givet et mægtigt Stød til Agerdyrkningens

Fremme paa Hawaji, eftersom der nu pludselig i ikke-altfor stor Frastand aabnede sig det bedste Marked for alle Dens Produkter. Sukker- og Kaffeplantagerne have fra den Tid af tiltaget betydeligt, og da de dovne Kanaker ere bange for vedholdende Arbeide, saa bliver der indført Chinesere. For 3 Dollars maanedlig og Kosten maa de forpligte sig til at tjene 5 Aar; saa ere de frie. Som overalt blive ogsaa disse slittige, sparsommelige Mennesker hadede, fordi de tage til Takke med ringere Lon og derved gaa de dovne Kanaker i veien. Guder, Salep, Sandeltræ og Salt henhøre tillige til de fortrinligste Udførselsartikler, som ogsaa Olien af Takuinoddetræet (*Aleurites triloba*), der i New-York holdes for bedre til at male med end Linolje; endvidere Pulu, en Planteuld af brunlig Farve, der findes paa Bladstilkene af et Bregnetræ (*Cibotium glaucum*), der især paa Hawaji voger vildt. Ulden er altfor kort til at spindes, dog kan man godt bruge den til at stoppe Puder med, og i San Francisco skal man endogsaa fabrikere Hatte deraf. En ikke ubetydelig Udførselsartikel er endnu en Art af Svampe, der samles paa de trøstede Træstammer i Urskovene; Chineserne spise den gjerne, og den udføres til China og Kalifornien.

Det lille Rige blev i sin Tid udvidet; man tog nemlig de helt med Græs bevorede, ubeboede Der *Pahia* og *Pisiansky*, der ligge omtrent 300 tyske Mile nordvestlig for Honolulu, i Besiddelse, hvortil endnu kom Johnston-Øen, der omtrent i samme Frastand ligger sydvestlig. Rigets Areal forøgedes rigtignok kun ubetydeligt ved denne Tilvæxt; men der skal dog findes Guano paa disse Der, hvilket forhøier deres Værdi.

Handelen og Landbruget staa altsaa, som vi se, i fuld Flor, — men paa

samme Tid spinder den oprindelige Befolkning i en forfærdelig Grad. Da Cook opdagede og besøgte Øerne, skulle de have haft 300000 Indbyggere. Ved Folketællingen i Aaret 1832 var der ikke mere end 130000 Sjæle, 1850 fandtes der kun 85000 og 1854 var Indbyggernes Antal smeltet ind til 71000.

Ligesom paa Tahiti har altsaa ogsaa her den høide Mands Ankomst været fordærlig; thi foruden nye Sygdomme og stærke Drifte fulgte med ham større Undertrykkelse og Byrder. De Belgjæringer, som Europæerne har bevist sine brune Brødre, ere (naar Ristendommen undtages) meget tvivlsomme; men de formerede Gravsteder ere sikre Beviser og kunne ikke negtes. Kulturen vil tiltage paa Hawaji, men Europæere og Chinesere ville dele Landet mellem sig; Honolulu, som allerede nu har 20000 Indbyggere, vil med Tiden blive et andet Singapore, og et rigt Belte af Haver og Plantager vil omkrandsø Øen; — men da vil ogsaa Kanaken være forsvunden eller kun staa som en Slave og Fremmed i sine Forfædres Land.

[A n m. Da Dr. Hartwigs Skildring ikke naar frem til den nyeste Tid, skal vi for Fuldstændigheds Skyld hidsette følgende Notits, som vi hente fra „Nordiskt Konversationslexikon“: „En republikansk Bevægelse, der vilde Tilslutning til Nordamerika, medførte 1852 Omdannelse af Forfatningen fra 1840 i afgjort demokratisk Aard; men i 1864 gjorde Kamehameha V. under fransk Paavirkning et Statskup, rettet imod den nordamerikanske Indflydelse, omdannede Forfatningen i konservativ Retning (med indskrænket Valgret og Valgbarhed) og tog et Ministerium af Udlændinger, med

en Franskmænd, Barign, i Spidsen. Efter hans Død i 1872 gif Kronen over til Prinds Lunalilo, under hvem Nordamerika helt fik Overvægten baade i politisk Henseende og i Handelen, og da han et Aars Tid efter døde, valgtes Prinds Kaskaua.

Efter Kaskaua har nu hans Eftersolger, Kalakaua, regieret nogle faa Aar. Han er just vendt hjem efter en Rundreise i Europa. Derne har i Høst været hjemsojgte af et stærkt vulkanisk Udbrud. Red.]

Under den Allmægtiges Skygge.*)

En Fortælling til den første Bøn i Fadervor.

(Af Pastor N. Fries.)

II.

I Fortidens Skygger.

En stærk Decemberstorm udlod al sin Brede under heftig Brusen, den jagede Skyerne forbi Maanen, som om det hed: Bort med Eder! hvorfor hindrer I mig! Den drev det tørre Løv fremfor sig og hvirolede det rundt som i en wild Dans; i Kirkegaardslindenes mægtige Kroner hylede og susede den, saa Stammerne boiede sig og Grenene brødes. Desto hjemligere og hyggeligere var det nedeunder hos gamle Dorthé, i hendes varme og lyse Stue, hvor nogle Uebler surrede paa Kaffelovnen, medens de stegtes. Der var ikke siort Selstaa den Aften i Spindestuen; Beiret havde været de Fleste for haardt. Der var ikke andre end Søstrene Elisabeth og Martha Lindegaard, den Gamles Bornebørn, og de eneste Slægtninger hun havde i Verden, alle de andre havde Døden berøvet hende. Begge disse derimod, den ene 20 og den anden 18 Aar gammel, saa saa friske og blomstrende ud, og deres mørke Dine skuede saa freidigt ud i Livet, at de vist ikke tænkte mindre paa Noget end paa nu at dø. Naar man saa den Gamle sidde der mellem de to ungdommelige Stikkelser, var det som en Gjentagelse inde i Stuen, af hvad der gif for sig ude i

Haven: fra Roden af det gamle Pæretræ stjød to unge kraftige Skud op og stjødte sig netop nu i Hviden med kraftig Vært. Da nu Spindersterne standfede lidt for at spise de stegte Uebler, spurgte Elisabeth: „Bedstemoder, jeg har ofte villet spørge Eder, hvorfra det kommer, at I om Juleaften lader Børnene oplæse netop den første Bøn; hvorledes passer da den til Juleen, og hvorfor altid den samme Bøn og ikke imellem en af de andre?“. Bedstemoderen taug først stille en Stund, da sagde hun: „Siden det nu netop træffer sig saa, at vi i Aften ere ganske alene med hinanden, og jeg ikke ved, hvor længe jeg endnu kan blive iblandt Eder, saa vil jeg fortælle Eder, hvorledes dette har sin gode Grund; jeg vil komme til at gaa langt tilbage, — heller ikke er det nogen munter Historie, det maa I berede Eder paa, Børn!“ Atter taug den Gamle en Stund, som om hun først maatte trænge dybt ind i sin Erindrings Gjemmer, og da de to unge Piger saa paa hende, hvor var ikke Udtrykket i hendes Ansigt forandret. Fortidens Skygger bredte sit tunge Slør derover. Endelig begyndte hun:

„Det er længe, længe siden, og naar jeg nu sidder her ved Siden af Eder, kan jeg neppe selv tro det, — dog var

*) Efter et af den norske Lutheristjelles Smaa skrifter.

og saa jeg engang slank og rank som I nu ; dette hvide Haar var mørkt som dit, Elisabeth, og disse Fodder var ligesaa flygtige som dine Martha. Heller ikke var der sunget ved min Bugge, at jeg paa mine gamle Dage skulde sidde her i Krogen ved Kirkegaarden til min, naar Gud vil, salige Ende, og tjene mit sparsomme Brød ved møjsommeligt Arbejde, thi som jeg ofte har sagt Eder, er jeg Datter paa Lindegaard. Der hvor I nu er i Tjeneste og har Eders Søn, der tilbragte jeg min Barndoms og tidligste Ungdoms Aar sorgløs og ubekymret. Ogsaa vor gamle Prest var dengang en ung Mand, og blandt den første Skare Ungdom, som han konfirmerede en Palmesøndag, stod jeg øverst blandt Pigerne, og jeg kunde give god Rede for min Kristendomskundskab ved Katekisationen. Da jeg knælede ned ved Alteret og aflagde Løftet, gav han mig det Sprog til Grindring, af Ps. 115, 1 : „Ikke os, Herre, ikke os, men giv Dit Navn Ære for din Miskundheds Skyld, for Din Sandheds Skyld“, hvilket I ville kunne læse foran i min Salmebog. — Saa tilhørte jeg nu de Børnes Reds, og deltog af og til i de Ungdomsfornoielser, som ogsaa dengang gaves, om end ikke saa hyppigt som nu tildags. Det varede heller ikke længe, før Friere indfandt sig, men det bekymrede mig ikke meget, for den Rette kom. Det var ogsaa en Gut, som der nu tildags ikke findes Mage til. Han huggede den tykkeste Gran med nogle saa Drekhug, saa Fliiserne sloi omkring ham, og den vildeste Hest tæmmede han, saa den maatte gjøre, hvad han vilde. Dertil var han saa hjertensgod, at han ikke kunde negte et Barn den ringeste Bøn, men gjorde dem al den Glæde, han kunde. Jeg mindes det, som det var igaar, hvorledes han en Langfredag stod lænet op til en Pille paa den venstre Side af Koret, og

da vor Frelsers Lidelseshistorie blev hjerteligt og gribende skildret, trillede der ene Taare efter den anden ned i hans mørke Skjæg. Da Kameraterne senere vilde spotte ham herover, blev han saa rasende opbragt, at Jngen vovede at sige noget mere til ham. Denne fik mig kjær, og hvor kjær havde han mig ikke før og jeg ham igjen. Men det var en mild, heftig Kjærlighed, og den er faret stormfuldt igjennem mit Hjerte og Løvet — ligesom Vinden nu derude suser i Lindetræernes Kroner — og mange Grene ere knækkede, og de bedste Blomster ere afrevne. Rigtignok kunde Jngen med Rette indvende Noget mod vor Forening, thi han var Søn af Følsene fra Rytterstetten, vel ikke ældste Søn, men jeg var heller ikke Arving til Gaarden ; og naar vi lagde sammen, hvad Enhver af os vilde arve, havde vi nok kunnet begynde for os selv. Men Sagen havde alligevel en Hage. Min ældste Broder, Frants, kunde ikke taale min Hjertensbøn ; ved alle Leiligheder var han nemlig den Første, i Skivestykning og Napridning og lignende Jdrætter, fornemmelig roste han sig af sin Skudsikkerhed, — blev et Uble kastet op i Luften, stød han det tvert igjennem, inden det faldt til Jorden. Nu gjorde imidlertid ogsaa Frants sig til af sin Færdighed i at styde, og var dertil af en misundelig og lumsk Natur. Fader var dengang allerede gammel og svag, havde overgivet Gaardens Bestyrelse aldeles til Frants og var i det Hele ganske i Sønnens Ledebaand. Saa snart nu min Broder mærkede, hvorledes Sagen stod mellem Ludvig og mig, sagde han strax til mig : „Slaa det af Tanke, deraf bliver der aldrig i Verden Noget ; jeg vil modsætte mig det paa enhver Maade“. Og han gjorde strax Alt, hvad han kunde for at nedjætte Ludvig for vor Fader. Ludvig var slet ingen

brav Gut, yderst paaftaelig og voldsom. Kunde han saa sandt saa sine graadige Fingre i Lindegaard, da vilde han snart gjøre som Gjege-Ungen og kaste ud alle dem, som med Gud og Kette horte til paa Gaarden. Da derfor Ludvig trods mit Raad hos Fader begjærede mig til Husfru, blev han uden videre afvist. For mig begyndte dermed en Sorgens og Graadens Tid, men for ham blev det Marsag til en endnu større Ulykke. Det var som naar Baarsflommen stryger hen over den opdyrkede Mark: der bliver kun Sand og Grus igjen. Gutten blev som forvandlet. Han forlangte af mig, at jeg skulde slynge bort med ham; vi skulde nok komme igjennem, hvor det saa var. Det vilde jeg nu vistnok ikke, thi uden min Faders Velsignelse kunde jeg aldrig finde nogen ret Ulfke; men jeg var dog svag nok til at gaa ind paa, at vi af og til mødtes i Hemmelighed, og jeg gysede ofte ved at høre hans Ord: fiden han ikke kunde saa mig, vilde han slet Ingen have, og nu havde han viet sig til sit Gæver. Jeg vidste i Forstningen ikke, hvad han mente, men snart fik jeg høre af Kvinderne ved Brønden, at denne Ludvig Ryttersletten rigtig var en slem Knybskytte*); Forstbetjenterne havde ogsaa et vaagent Die med ham, hed det, og han maatte nok tage sig vel iagt. En af dem vendte sig til mig og sagde: „Du kan sandelig være glad, at det ikke blev til Noget med Eder. Der kan aldrig blive nogen god Wgtemand af En, som saaledes hengiver sig til Knybskytte.“ Den Ting vidste nu rigtignok jeg bedre; jeg vidste, at for min Skyld vilde han gjerne kaste Gæveret i Jlden, — men jeg taug stille. — Da indtraf en frygtelig Ulykke: Den ene Forstbetjent blev funden skudt i Skoven, og da nu engang

Dpmærksomheden var henvendt paa Ludvig, og Folk desuden samme Aften havde set ham komme fra Skoven, saa blev strax Husunderjogelse holdt. Gæveret fandt man i Stroelsen under Hestene, og Ruglen, som havde voldt Jægerens Død, passede i Gæveret. Da maatte han naturligvis fængsles og stilles for Ketten. Det blev tunge Dage for mig. Ludvig negtede bestemt; vel havde han skudt mangen en Hjort, og Straffen derfor vilde han lide, naar det var saa stor en Synd, men Menneskeliv havde han aldrig i Verden kunnet lægge Haand paa. Mit Hjerte drev mig op til Ryttersletten i denne Ulykke. Hjemme havde jeg jo ikke et Menneske, for hvem jeg kunde udøse min Sorg, — et Moderhjerte havde jeg aldrig kjendt —, Fader og Broder vare blevene fremmede for mig. Jeg maatte tale med dem, der sørgede ligesom jeg. Saa kom jeg op til Gaarden en Aftenstund, og fandt i Sandhed dem, der sørgede. Manden i Huset sad med Hovedet liggende paa Bordet; han saa neppe op og havde allerede siddet saa i flere Dage. Konen kom mig imøde og udbød, idet hun hilsende mig: „Kommer Du! Jeg har set ud efter Dig, thi Du horer hjemme her hos os; Du kan forstaa vor Jammer, og vi ved om Dig ogsaa, at Du sørger.“

Dette gjorde godt at høre, det lettede min Sorg, og nu flød Mine og Mund over med, hvad Hjertet var fuldt af. Deri stemte vi aldeles overens, at havde han virkelig gjort det, saa maatte han tilstaa det. Endelig gif jeg hjem. Paa Hjemveien mødte jeg Præsten, og da han kjendte mig i Maanelshet, tiltalte han mig, og med sin venlige Stemme, der altid gif mig til Hjertet, sagde han: „Du stakkels Barn! Jeg har tænkt saa meget paa Dig. Kom til mig imorgen; jeg maa saa tale et Ord med Dig!“

*) Som ulovlig skyder Vilbt paa Andres indhegnede Eiendom.

Den følgende Dag stod jeg første Gang i hans Studerærelse og fik erfare, hvad det vil sige, at en arm, elendig Sjæl bliver belpist med det rene Guds Ord. Han mindede mig om det Bibelsprog, jeg fik ved Konfirmationen, og sagde, at nu maatte jeg bevise, at jeg ikke vilde sege min egen men Guds Ære for hans Sandheds og Naades Skyld; og da jeg havde større Magt over Ludvig end nogen Anden, maatte jeg gaa til ham og tale med ham, sige ham, at ogsaa han maatte give Guds Navn Ære og aflægge en aaben og angersfuld Bøjsendelse, hvis han var skyldig. Gjerningen var gjort, og Jngen kunde gjøre det Steede usket; men langt værre var det, naar Gjerningsmanden med Egn og et ubodfærdigt Hjerte gif ud af Verden og ind i Ewigheden. Dette var visstelig en saare tung Fordring, men da Presten tilsidst sagde: „Dorthe, Du kunde jo ellers aldrig bede dit Fadervor, thi hvorledes kunde Du komme over den første Bøn, Helliget worde Dit Navn, naar Du ikke gjør Alt, hvad der staar i din Magt, for at ogsaa Ludvig kan hellige Herrens Navn“, da var jeg overunden og sagde, at jeg i Guds Navn vilde gaa den tunge Gang. Hjemme sagde jeg Jntet, thi de vilde ikke ladet mig gaa, og her gjaldt det dog at adlyde Gud mere end Menneker. Saa gif jeg tidlig den næste Morgen til Byen, hvorhen han var bragt i Fængsel. Den Vandring glemmer jeg aldrig. Rundt om mig var Alt saa lyst og vakker, Fuglene sang, Blomsterne duftede, Bækken rislede, ganske som om Jntet var skeet, men indeni mig var Alt som knust og sønderslaaet. Dog, jeg naaede Byen, og man lod mig ind til ham, — han var neppe til at kjende igjen, saa bleg og elendig saa han ud —, og da jeg trængte ind paa ham, at han endelig maatte sige Sandhed og bekjende Alt, for at han unde

faa Fred med Gud, da forsikrede han mig høit og helligt, at han ikke havde gjort det, jeg maatte dog tro ham paa hans Ord. Jeg sagde da til ham: „Ludvig, jeg forlanger ikke, at Du skal bekræfte dine Ord med Ed, men kan Du bede et Fadervor med mig?“ Ja, det kunde han. Saa knælede vi ned med hinanden og bad høit med een Mund; ved den første Bøn standsede han, saa paa mig og sagde: „Det faar nu gaa med mig som det vil, men Et maa du love mig, at Du, ja ofte Du beder denne Bøn, vil tænke paa, at jeg ikke har gjort det, og med disse Ord bede, at den alvidende og hellige Gud vil aabenbare den virkelige Gjerningsmand!“ Derpaa bad han rolig videre. Jeg kunde vistnok ikke bede med for Graad og Hullen, men da jeg havde taget Afsted med ham og gif hjem, da var jeg vel bedrøvet, men det forekom mig dog som en Trostens Engel gif ved min Side og stadig talte ind i mit Hjerte: han har ikke gjort det! han er uskyldig!

Da han nu ikke bekjendte, og der ikke var tilstrækkelige Beviser, blev han ikke dømt til Døden, men til 25 Aars Tugthusstraf. Men hoo, som kjendte Ludvig, vidste at dette for ham var Døden og det en tidobbelt og langsom Død; han kunde kun leve i Guds frie Natur, i Skov og Mark, paa de høie Bjerge og mellem Fjeldene. Bag Ferngitre maatte han forkomme og gaa tilgrunde; det undrer mig kun, at det varede hele fem Aar, inden de fik Livet af ham.“

Den Gamle taug en Stund, de to unge Piger sad med Hænderne i Skjodet, Hjulene havde længe staaet stille.

„Mit Liv“, begyndte hun igjen, „var nu blevet saare tungt, og den første Tid var jeg ganske som knækket. Min Fader døde, og min Broder lev Gier af Vindegaard an vari 21: 1: lig uvenlig mod

mig, men mit Hjerte var og blev koldt ligeoverfor ham. Det blev Vinter og Sommer, og da Lovet faldt for anden Gang begjærede Martin Hedeberg mig til Hustru. Han var en stille, hygelig Mand, høielig og søielig. Jeg havde tabt al Lyst til at gifte mig, men da min Broder, som selv omgiffes med Giftermaalstanter, trængte ind paa mig, saa indvilgede jeg endelig for at gjøre Plads for hans Kone. Det var en beskeden Lod, som tilfaldt mig; smaa Kum, tønd Ager, og Kvæget ligesaa magert som den Jordbund, hvoraf det nærede sig. Jeg kunde aldrig blive rigtig hjemme i Hedeberg; jeg var saa ganske anderledes vant fra Ungdommen af. Martin var dog en god Mand med et venligt Sind, han lagde aldrig et Halmstraa iveien for mig; var jeg muunter eller alvorlig, græd eller lo jeg, han sagde dog Intet, men lod mig ganske have min Frihed. Han var imidlertid ikke frisk, Aandedrættet var kort og Brystet trangt. Efter nogle Mars Forlob havde jeg en liden Børneskif omkring mig. Da blev vor Forsorger meget daarlig, han maatte tilfængs, og da Hosten kom og Bladene faldt af Træerne, blev ogsaa Martin sænket i Graven. Hans Dod var blid og stille ligesom hans Liv havde været. Der sad jeg nu med mine Smaa, en Enke ensom og raadløs, af hvor ensom folte jeg mig ikke! Min Broder Frants, den velhavende og anseede Bonde paa Vindegaard, blev selvfølgelig valgt til min Kurator, men han handlede slet og langt fra broderligt imod mig. En Dag traadte han ind til mig og gjorde mig den lidet glædelige Meddelelse, at mit Hus og min Gaard maatte sælges; der hvilede alleve megen Gjæld paa den, og nu som Enke vilde jeg ikke kunne drive den, saa der kom Noget ud deraf. Og hvem var saa Kjøberen? Ingen anden end Frants.

Det hed og, at der havde været saa faa Liebhabere, og saa maatte han kjøbe Gaarden for en Spotpris. Kjøbesummen var kun lidet mere end den Gjæld, som hvilede paa Gaarden. Da jeg saa spurgte om, hvorledes det var med min Fædrenes arv, da anstillede han sig forundret og spurgte, om jeg ikke vidste, at han allerede for længe siden havde betalt de Par Tusinder til Martin; han havde altid villet have Penge. Jeg havde aldrig hørt Noget derom; men saa meget forstod jeg imidlertid, at jeg og mine Børn vare nær Betlerstaven og neppe vilde undgaa at komme paa Fattigkassen. Det var mig, som om jeg stod ved en dyb Afgrund, og Haaret reiste sig paa mit Hoved. Frants maa vel have seet det paa mig, og han sagde, at jeg ikke skulde tabe Modet; for det Første kunde jeg blive rolig boende, jeg kunde forpagte Gaarden af ham, saa skulde han sende mig en slikt Gut til at styre den. Saaledes forlob den første Vinter af min Enkestand, og med Vaaren vattes atter Haabet hos mig. Jeg har ofte tænkt, at mit Hjerte maatte være seigt som Afstetra, siden det kunde bære saa mange haarde Slag og ikke knuses. Dog var der et Punkt i mit Hjerte, som ikke taalte at berøres; det var ikke Mindet om Ludvig, Grindringen om ham var mild og god; med Hensyn til ham havde jeg givet Herrens Navn Ere, og jeg havde kunnet tale rolig om ham med hvem som helst, — men hvem vilde tale med mig om ham? Der var Ingen, som vilde nævne ham til mig, og det var mig i Grunden ogsaa det Kjæreste. Mit Løfte til ham holdt jeg troelig, aldrig gik over mine Læber Bonnen: Helliget worde dit Navn! uden at jeg tænkte paa, hvad jeg havde lovet ham. Men min Broder Frants, den store Bonde paa Vindegaard! der var det samme Punkt.

Ham kunde jeg ikke tænke paa uden Bitterhed og Had, og stadig lod det indeni mig: han har skammelig bedraget dig. — Da kom der en Dag — det var en Tid efter St. Hans, saa de lyse Nætter var over, et Brev fra Lindegaard med Budskab om, at Broder Frants var bleven farlig syg og ønskede at tale med mig. Jeg gik naturligtvis, og det var ganske rigtig, Døden var forhaanden; han havde altid lidt af en daarlig Mave, nu havde han været uforsigtig, havde villet kurere sig selv og brugt farlige Midler, og ingen Læge kunde hjælpe ham mere. Jeg traadte hen til Sengen, han greb min Haand og syntes ganske bevæget, idet han venlig sagde: „Dorthe, min egen Dorthe, du har altid været mig en kjær Søster“. — Jeg var som forstenet; med kold, klangløs Stemme svarede jeg: „Frants, du maa do!“ Da reiste han sig i Sengen og sagde: „Hvem siger det! Jeg dor ikke, nei visjelig ikke!“ Jeg svarede lige klangløst og foldt: „Frants, du maa dog dø, og hvad vil der blive af mig og mine Smaa?“ Han modsvarede mig endnu heftigere; for mig vilde det nok ordne sig, ham maatte jeg ialfald ikke anklage, men sætte mig hen til Bordet, saa vilde hans Røne bringe mig noget at nyde. Jeg satte mig dog ikke hen til Bordet, men vendte mig om og gik. Men mine Tanker vare og bleve hele Dagen paa Lindegaard. Da det blev mørkt, gik jeg tilsergs, men ingen Sovn kom over mine Dine. Tankerne jagede rundt i mit Hoved, og Hjertet var fuldt af Uro; jeg erfor, hvad der menes med, at Tankerne indbyrdes anklage og forsvare hverandre. Det var en mørk Nat, om der end var enkelte Stjerner paa Himmelen; jeg laa og stirrede med vidt aabne Dine ud over Sletterne i det Fjerne. I vide jo, hvordan Husene paa Hvideberg ligge, hvorledes uaa fra Høiden der kan se

langt ned i Dalen, henover Sletterne. Da ser jeg laugt borte et Lys som fra en Gaandes Lygte, jeg sprang op, den Tanke gjennemfor mig, Frants er død, — skulde de sende mig Bud om Natten? Lysket gaar sin rolige Gang forbi Møllen, mine Dine hænge som fasttryllede ved det; det kommer nærmere, og det blev mig klart: Lysket gjælder dig, det vil dig, Noget! Det kommer over Engen, som hører Gaarden til, opover den nærmeste Ager, det bliver stedse større og klarere, — jeg griebes af en ubestridelig Angest, — det kommer ind i Haven, gaar op ad Gangen forbi Ribsbuskene, det synes mig overnaturlig stort, det kastede sit Skin paa Vinduet, saa Træværket tydelig traadte frem, det strommede ind over mig som et varmt Aandedrag, — jeg kastede Baret, som sov i mine Arme, fra mig, jeg saldt paa Kne, jeg trykkede Hænderne fast mod Dine, jeg raabte til Gud i forfærdelig Angest, og den første Bøn, som kom paa mine Læber, hvad kunde det være Andet end: „Helliget worde dit Navn!“ Men selv i denne Angest, hvis Lige jeg aldrig har følt, tænkte jeg paa Ludvig. Saa snart som Solnen var kommet over mine Læber, var Alt forbi, aldeles som bortblæst. Jeg aandede dybt og torrede Svøden af min Pande; havde det hele været en Drom? O, nei, nei, det kunde ikke være noget Andet, det maatte være min Broders Dødsstund; det var hans varme Dødsaaende, jeg følte, og det hed indeni mig: „Du har ikke villet lette Døden for ham med et eneste lidet Ord, nu maatte Du sole Dødsangsten med ham!“ — Da steg Baret, og dets Skrig var mig en Trost; jeg beroligede det og gav det at drikke. Saa stod jeg op, jeg holdt ikke ud længere i Sengen, tændte Lys og spandt til Morgenen bød frem. Da det blev Dag, gik jeg hen til en af Naboerferne; jeg maatte udse

mit Hjerte. Hun mente, det var Mare-
ridt, som havde plaget mig! — „Men
hvis nu Frantz virkelig er død ved den
Tid?“ spurgte jeg, „vi vil imidlertid
snart faa det at vide“.

Det varede heller ikke længe, før der
kom Bud: Han var død tidligt paa Nat-
ten efter søer og langvarig Raap; han
havde spurgt meget efter mig, det var,
som om han endnu havde haft Noget at
sige mig; tilsidst havde han ikke kun-
net tale mere, men kun ligget der med
vidt opspilede Dine, som om han stirrede
ud i det Fjerne — og saa var det med
en Gang forbi. Jeg kunde ikke komme til
No efter dette Budskab: mit Hjerte an-
klagede mig, jeg maatte have Raad og
Trøst, og hos hvem kunde jeg bedre faa
dette end hos den gamle Prest, som saa
Hjertelig havde taget sig af mig i mit
Livs største Nød. Jeg skrevte da Alt,
Alt for ham, min Bitterhed, min gru-
somme Haardhed mod den Døende og saa
den fæste underlige Oplevelse. Han lod
mig rolig tale ud, saaledes som han plei-
ede at gjøre, og tilkjendegav hverken For-
undring eller Misbilligelse. Da jeg
var færdig, tog han min Haand, saa mig
ind i Døene og sagde: „Dorthe, Dorthe,
den indre Uro for din døende Broder
har malet dette Lys for dine Dine —
dog vil jeg kun minde dig om dette Gne:
„Ikke os, Herre, ikke os, men giv dit
Navn Gne for din Misfandheds Skyld,
for din Sandheds Skyld“. Derpaa
taug han atter en Stund; jeg forstod
ham strax, Ordet traf mig som et tveeg-
get Sværd, der trængte mig igjennem
Mard og Ben og blev en Dømmen over
mit Hjertes Tanter og Raad.

Saa talte han til mig et frelsende Ord
og viste mig, hvorledes jeg havde søgt
min egen Gne og kun tænkt paa mig
selv, da jeg ikke undte den Døende et
Trøstens Ord; havde mit Formaal væ-

ret at give Frelseren Gne, da havde jeg
gaaet frem paa en helt anden Maade,
thi hans Navn var „Jesus“, og det vid-
ste jeg da vel, hvorledes det Navn inde-
sluttede i sig al Barmhertighed, Sagt-
modighed, Ydmyghed og Taalmodighed.
Al ja, jeg vidste det nok; men jeg havde
ikke vandret derefter, som det sommer sig
et Guds Barn. Endelig sagde han:
„Det synes, Dorthe, som om den første
Bon i Faderens skal have en særegen Be-
tydning for dit Liv; lad nu dette være
din Bod: Saa tidt du beder denne Bon,
da tænk paa, hvor svagt Hjertet er, hvor
let det lader sig bedrage, saa det glemmer
Herrens Navn og Herrens Gne over alt
sit Eget.“ Men selv paalagde jeg mig
endnu en anden Bod: hvor jeg paa no-
gen Maade kunde, kaldet og ukaldet, har
jeg fra den Stund af kommet til Døds-
leierne; jeg har i Guds Navn hjulpet,
løst og baaret, baade i legemlig og aan-
delig Forstand, og Manges, Manges
Dine har jeg trykket til. Og jeg er da
ogsaa vis paa, at min Synd mod den
døende Broder for Jesu Skyld er mig
forladt.“ — Nu taug den Gamle igjen;
det hvide Hoved var sænket ned paa Brys-
tet, Hænderne laa foldede paa hendes
Skjød, begge de unge Piger vare blevne
blege — og Fortidens Stygger laa ud-
bredt over alle tre. „Det Dørige er let
fortalt“, begyndte den Gamle atter:
„Efter min Broders Død kunde jeg ikke
længere forblive deroppe paa Hedeberg;
Hynten her i Kirkegaardshjørnet var
netop ledig, og det Lille, jeg havde, strakte
just til for at kjøbe den. Døden kom og
herjede blandt mine Børn; de havde vel
arvet fra sin Fader den svage Helbred.
Kun Eders Fader, Ludvig, som jeg havde
kaldet ham, fik jeg beholde; nu er jo og-
saa han bortvandret — og saaledes er jeg
da blevet gammel og graa. Men hvor-
for jeg hver Juleaften maa høre den

første Bøn, det ville J jo nu nok kunne forstaa og tillige, hvad det er for Tanker, som derved bevæge mit Hjerte. Se her, Børn, alle disse sørgelige Opbevelser staa bag mig, og de kaste sin dunkle Skygge over min Sjæl — selv har J jo nu staaet med mig i disse Skygger — og dog kan jeg slet ikke ønske, at det havde været anderledes, thi trods det Almægtiges Skygge; og om det end faldt funkt at lære, saa har jeg dog lært det ved hans Raade og Sandhed: at hellige hans Navn, — og hvor det sker, der bor man sikkert og trygt under den Almægtiges Skygge. — Men for at J nu ikke ved min sørgelige Fortælling skal være uhyggelige tilmode paa Hjemveien, vil jeg læse for Eder den Salme, som saa ofte

har stillet mit Sind til Ro. Hun tog Salmebogen og læste:

„Dit Navn, o Jesu, loffer mig, At jeg skal komme trøstelig, Og trykke dig med Troens Arm, I Kjærlighed til Bryst og Barm.

Dit Navn jeg altid kalder paa, I hvor jeg skal i Verden gaa, Dit Navn er mig den stille Borg, Hvor jeg gaar ind med al min Sorg.

Naar jeg det fat i Bonnen faar, Strax Himlen aaben for mig staaer, Jeg bær det med i Sjæl og Sind, Og det bær mig i Himlen ind“. Og nu Amen og god Nat! Den Gamles Ansigt var atter blevet lyst; Stormen havde lagt sig, og da de to Piger gif hjem, vidste de ikke hvad der skinnede klarest, enten den lille Stjerne i Horisonten eller den Veststemors Die. (Sluttes.)

Skoflitteren fra Portsmouth.

John Bounds var Søn af en Sagfjærer, som arbejdede paa de kongelige Værfter. Han har født i Portsmouth i Maret 1766. Først hjalp han en Tid sin Fader paa Værftet; men da han i sit femtende Aar blev Krøbling efter et Fald, maatte han holde op med Sagfjæveri og kom i Lære hos en Skomager. Hvad Grunden nu end var, saa fik han her ikke andet Arbejde at gjøre end at flikke Sko, og han naaede ikke videre hele Livet igjennem.

John trængte til at have levende Væsjener omkring sig og sørge for dem; først fik han sig da nogle Dyr: Fugle, Katte og Raskuner, og levede i god Forstaaelse med dem; medens han var ivrigt beskæftiget med at flikke Skoene, sad en Rat paa hans ene Skulder, og en Kanarifugl, som sang af fuld Hals, paa den anden.

John havde en Brodersøn, der var

Krøbling ligesom han; denne Dreng tog han til sig og paatog sig at opdrage ham. Nu begyndte han at undervise sin Pleiesøn saa godt, han kunde. Opvuntret ved det Held, han havde med denne Undervisning, spurgte han sig selv, hvorfor ikke ogsaa andre Børn skulde nyde Godt af, hvad han kunde, og han satte strax sin Tanke i Verf. En Søn af en fattig Kone, som solgte Bonbons (s: Sufferteri) paa Gaden, blev hans anden Elev; snart kom der flere og flere til, som bleve fundne rundt omkring i Nabolaget blandt de mest forladte Børn, saa det endte med, at Skolen kom til at bestaa af fyrgetyve Børn, som sad i to Afdelinger, hver paa sin Side af John Bounds Stol; Skoflitterens Værksted kunde heller ikke rumme flere. Vi ville ikke lægge Dølgemaal paa, at Torsten efter Kundskab ikke var det eneste Motiv, som drev de smaa Vagabonder ned i John

Pounds Butik. Eugten af nogle stegte Poteter, som den snedige John uddelte til sine Tilhørere, øvede ogsaa sin uimodstaalige Tiltrækningskraft. Men naar Børnene først engang havde bidt paa Løkkemaden, vare de fangne; de havde ikke mere Lyft til at undslippe; Pounds vandt dem ikke alene ved Poteter, men ved den Hjertensgodhed, som Børnene godt kunde fornemme hos ham.

Naturligvis var Pounds Undervisning elementær; han havde ikke Raad til at kjøbe Bøger til dem og maatte nøies med nogle gamle Ab'er og nogle Stumper af sønderrevne Plaatater for at lære dem at læse. Tavler til Skrivning og Regning havde han. Til en Begyndelse slog han for Exempel et Barn let paa Haanden og spurgte: „Hvad heder den?“ og naar han fik Svaret, sagde han: „Stav mig det Ord.“ „Hvad var det, jeg gjorde? Hvordan skriver Du den Handling? — Sig mig, hvortil bruger Du din Haand?“ — Og saaledes gennemgik han alle Legemsdelene og alle de forskjellige Gjenstande, som vare i Værelset.

Under Undervisningen holdt han strengt over Disciplinen; men for at give Børnenes Tanker en anden Retning og med det Samme more dem, meddelte han dem praktiske Undvisninger; han lærte dem at koge Mad og at gøre deres Sko i Stand. Naar de vare slittige, hjalp han dem med at lave deres Boldte, Drager, Bile og Buer. Manglede der dem det Ringeste, var John Pounds strax tilrede med Plastre, Omslag og Forbindinger; var der noget alvorligere Onde, hentede han Lægen, og det var altid ham, som betalte Honoraret.

Pounds var inderlig tilfreds med dette Liv. „Hvor jeg dog vilde ønske. De var rig, Pounds,“ sagde en Dame en Dag til ham. „De vilde gjøre saa meget Godt med Pengene.“ „Hvem ved?“ sagde John; „men vist er det, at der sikkert ikke hele England er en saa lykkelig Mand

som jeg, og jeg tror, at Alt er bedst, som det er.“

Saaledes blev han ved indtil sit 72de Aar. Hans eneste Bekymring var, at Alderdommen skulde svække hans Kraft og hans Evner og sætte ham ud af Stand til at fortsætte sin Gjerning. Juledag 1838 udtalte han sine Tankter herom for en af sine kvindelige Slægtninger, hvem han bragte nogle Ingre-dienter til en Kage, som han bad hende lave til ham, og som han næste Dag vilde traktere sine Børn med. „Jeg har nu kun eet Dnske,“ sagde han, „det er, at jeg, naar jeg bliver for gammel til at kunne hjælpe mig selv og til at give mig af med min Skole, maa dø pludselig, lige med eet Slag, som Fuglen falder ned fra Grenen.“

Hans Dnske blev hørt. Otte Dage efter — det var det nye Aars første Dag — blev John Pounds ramt af et apoplektisk Slag; han var henne hos en Mand i Nabolaget, og stod og talte med ham om sin Skole, da han pludselig faldt om som ramt af Lynet; han holdt just i Haanden en af sine Elevers Tavler, som han vilde vise denne Mand. Børnene, som hjemme ventede paa, at deres kjære Lærer skulde komme igjen, saa nu i Stedet derfor hans Lig blive bragt hjem, i Verkstedet, som ellers gjenlød af saa mange muntre Stemmer. Horte man kun Graad fra alle Sider. Flere Dage efter skal der endnu have samlet sig Grupper af Børn foran Pounds Hus; de kunde ikke tro, at det ikke mere skulde aabne sig for dem, og at de ikke mere paa Lærskolen skulde se deres Vens smilende Ansigt.

John Pounds smukke Virksomhed døde ikke med ham. Den hjertelige Tanke, han havde havt, at samle de forladte Smaa op paa Gaderne og tage sig af de pjaltede Børn, blev optagen af andre hjertelige Mennesker, og hans Exempel fik mange Efterlignere, saa at den ydmyge Skolestikker fra Portsmouth bliver betragtet som Stifteren af de Pjalteskoler (ragged schools), der nu findes hele England over.

(Aftenlæsning.)

Læsefrugter.

„Der er overhoved intet Argument, som i Dagens Stridigheder benyttes saa gjerne og med saamegen Virkning, som det, der hentes fra en Tings eller Menings Tidsmæssighed, fra at det eller det netop nu „er oppe“, som det heder, har det største eller mægtigste Parti for sig. Det hjælper ikke, at Noget har nok saa indlysende Grunde i sig selv, som sandt eller gavnligt; kan man sige, at det er „forældet“, har det Diebliffets Vind og Strøm mod sig, saa er det dømt. Det er Tidens herskende „Opinion“, „Folkemening“, der afgjør Tingenes Sandhed og Værd. Skal denne Folkemening gjøre Regnskab for sine Grunde, saa ræsonerer den væsentlig fra sig selv og gaar saaledes i Ring: Tiden mener saa, fordi det er tidsmæssigt at mene saa — forsigtigt: fordi Tiden mener saa; det er et Faktum, basta! Medens man her ved vil frigjøre sig fra alle faststaaende overleverede Doktriner og Dogmer, gjør man netop af denne Tidsmenings Ufeilbarhed et Dogma, der fortrænger alle øvrige.

Saadanne herskende Meninger opstaa da af sig selv og tilfældigt, ligesom det darwinste Drejehoved: en tilfældig Knude har engang i en Snarvending faaet Overtaget og bliver nu stedse større og større, indtil den tilsidst staaer der som et vældigt Horn, der stanger Alting overende. Det ligger imidlertid i Meningens Natur, at her Skinnet spiller en Hovedrolle; kan det blot synes, kan man

kun komme til at mene, at Noget er Folkemening, saa er dette Grund nok til, at det udbreder sig som saadan; der gives saaledes kunstigt oppustede offentlige Meninger, som i Grunden Ingen mener, men som blot svæve i Luften som glimrende Sæbebobler, der da ogsaa briste ved den mindste Berøring.“

(M. J. Monrad)

„De Livsvilkaar, i hvilke det er lettest at leve paa Verdens Vis, frembyde de største Vanskeligheder for at leve et gudeligt Liv; og omvendt: i Verdens Dine er Intet saa vanskeligt som at leve et gudeligt Liv; for den, der elsker Gud, er Intet lettere. Naar man lever paa Verdens Vis, er Intet lettere end at beklæde et høit Embede og besidde meget Gods; Intet er vanskeligere end at føre et gudeligt Liv under saadanne Forhold uden at blive afhængig af dem eller at finde Behag i dem.“

(Pascal).

„Tanken om, hvad du sætter paa Spil, maa anspore dig til at søge Sandheden; thi dor du uden at tilbede det sande Grundvæsen, er du fortabt. Men, vil du sige, dersom han havde villet, at jeg skulde tilbede ham, vilde han have givet mig Tegnet paa sin Villie. Det har han ogsaa gjort, men du ændrer dem ikke. Søg dem derfor; det er nok Umagen værdi.“

(Pascal.)

For Hjemmet i 1882.

For Hjemmet begynder, om Gud vil, med 1882 sin trettende Aargang; det vil udkomme med samme Udstyr og paa samme Betingelser som hidtil, i hvilken Henseende man henvises til Avertisementet paa 2den Side af Omslaget.

Flere, ikke meget lange Fortællinger, mærkelige Nænds Levnetsbeskrivelser (Biografier) en meget interessant Reisebeskrivelse, samt meget andet Læsestof agtes indført i næstkommende Aargang.

For Hjemmet har nu i tolv Aar regelmæssigt aflagt sine Besøg der, hvor det har fundet Indgang, og det har i denne Tid erhvervet sig mange Venner baade blandt Smaa og Store, hvorom mange hjertelige Breve, som ere i Udgiiverens Besiddelse, bære Vidnesbyrd. Iffedestomindre trænger „For Hjemmet“ — i disse Konkurrentsens Tider — fremdeles vel til at støttes af sine Venner; og Enhver, som indmelder en ny, redeligt betalende Abonnent, yder derved Bladet en virkelig Hjælp til fremdeles at fortsætte sin stille Mission blandt de Norske og Danske her i Landet.

Herved være da „For Hjemmet“ paa det Bedste anbefalet til gamle og nye Venner. Nye Abonnenter bedes indmeldte i Tide, før at Størrelsen af Dplaget i 1882 kan bestemmes.

Nogle Exemplarer af Aargangen 1881 kan endnu faaes til den sædvanlige Subskriptionspris, \$2.00 pr. Aargang.

Adr.: K. Thronsfen.

Box 1014, Decorah, Iowa.

Der er et meget stort Antal Abonnenter, som endnu staar tilbage med Betaling. Man bedes derfor venligst ikke at nøle længere, men strax indsende Restancen.

Adresse: K. Thronsfen,

Box 1014 Decorah, Iowa.

Indhold: Familien Hællbringen. — Den Havaiiske Ogruppe eller Sandwichsøerne — Under den Almægtiges Skjgge. — Stoflitteren fra Portsmouth. — Læsefrugter. — For Hjemmet i 1882.

E. MATHER
JUSTICE OF THE PEACE,
NOTARY PUBLIC and COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Store - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
ATTORNEYS AT LAW,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC.

DECORAH, IOWA.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidfler etc.

Decorah, - - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Berktøj, Bygningsmaterialier,
saa som Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.
Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Syd siden af Water Street = = = = Decorah, Iowa.

J. T. RELF,
PHOTOGRAF,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fjelds-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc.
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn fotograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den anerkjendt dygtige
Retoucher, Miss Emilie Christopher. Udsøg mig et Besøg. Mit Galleri er over
Montgomerys Drugstore, Decorah, Iowa.

North Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen.
DECORAH, IOWA,

anbefales Rejsende af

Anders N. Sjome.

☛ Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

PETER GJEMS,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,

tegner Abonnement paa „For Hjemmet“. De, som tegne sig paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

Patents. We continue to act as Solicitors for Patents Caveats, Trade Marks, Copyrights etc., for the United States, Canada, Cuba, England, France, Germany, etc. We have had **thirty-five years experience.**

Patents obtained through us are noticed in the SCIENTIFIC AMERICAN. This large and splendid illustrated weekly paper, \$3.20 a year, shows the Progress of Science, is very interesting, and has an enormous circulation. Address MUNN & CO., Patent Solicitors. Publishers of SCIENTIFIC AMERICAN, 37 Park Row, New York. Hand book about Patents sent free.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skildring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“, „Jacob Flintz Rejse“, „Arfimebes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Rejse paa Kongofloden“, „Skovfjernen“ (Missionær Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00

18de Bind, se 2den Side af Omflaget.

19de Bind, indeholdende blandt Andet „En ung Piges Historie“ og Missionsberetningen „Sex Aar blandt de røde Indianere“, portofrit for \$1.00.

20de Bind, indeholdende den ualmindelig interessante og lærerige Rejsefildring „Nordvest-Pasagens Opdagelse“ foruden meget andet udvalgt Læsestof, portofrit for \$1.00.

21de og 22de Bind (Aargangen 1881) har et meget afvejlende Indhold, deriblandt den udmærkede Fortælling „Familien Hældringen“, (der hos Boghandleren koster \$3 indbudet). Disse 2 Bind tilsammen portofrit for \$2.

Alle 7 Bind til en Adresse pr. Ekspres \$5.50.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør over 350 store Okaafider, samt Titelblad og Indholdsregister.

Adresse: N. Thronsen,

Dr. 1014, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillen de bedste i Handelen. Vorne- og Stue-Uhre repareres snuvt. Læst ved Post Office, Decorah, Iowa.

RUDOLPH & SON, Apothekere og Boghandlere,

Decorah, Iowa.

Lægemidler tilberedes samvittighedsfuldt efter Lægers Recepter.

Iver Larsen
følger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Stovler, Sto, Kolonialvarer, etc. etc.
I Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.

Decorah : : Iowa.

Philip Ashton eller den nye Robinson,
Martynen i St. Andrews, Jacob Flints Reise, Elisabeth, en dansk Fortælling,
Skovskjernen (Missionær Kieldtedts Ungdomshistorie) — alle disse og flere
mindre Fortællinger samt meget andet interessant Læsestof findes i 9de Uar-
gang (15de og 16de Bind, 24 Hefter) af „For Hjemmet“, der sendes porto-
frit til hvilken som helst Adresse i de For. Sta er og Canada for \$2.00.
Adresse: R. Thronsen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Ti-
ders billigste Priser. Reparationer udføres.

Ligklister havees paa Lager. Begravelseser besørjes.

Noget Rest-Exemplarer af

Socrates's Forivarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes ti-sam-
men portofrit for 35 Cents.

Adresse R. Thronsen, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. **DECORAH, IOWA**

Fem Bind af „For Hjemmet“,

nemlig 15de, 16de 18de, 19de og 20de.

(Aargangen 1878, sidste Bind af 1879, samt Aarg. 1880), hvilket til-
sammen udgjør 60 Hefter eller 1820 Sider med udvalgt og afveg-
lende Læsestof samt Titelblade og Registre, sendes portofrit for \$4.00.

Adresse: **R. Thronbien,**

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,

Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er
\$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Kost billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

P. E. Haugen,

— Eier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnebago og Allamakee
Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead
Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige
Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at ervedere alle Ordres
med fort Varsel. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og
billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den
Fordel, at de kan faa sin Inscription seilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor
man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Hr. Harven Miller og
Julius Rosenheimer. _____ P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive
mig samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Teg-
ninger med vedføiet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar,
han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmest Høragt-Office.

P. E. Haugen.